

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^E JAARGANG

WOENSDAG 1 NOVEMBER 1933

No. 931

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-
 Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W.
 M. van Lanschot; E. D. van Walree.

Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak;
 Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
 Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
 Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
 Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis;
 Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
 volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
 tenties: Nijgh & van Diltmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
 Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
 Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
 jaar. Losse nummers 50. cents. Economisch-Statistisch
 Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen
 het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie
 op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

1 NOVEMBER 1933.

De geldmarkt bleef deze week weder volkomen
 onveranderd. Voor het zeer groote aanbod van geld
 is niet de geringste belegging te vinden, die nog
 eenigszins de moeite van het nemen waard is. De
 noteeringen bleven dan ook nominaal: voor prolon-
 gatie 1 pCt., voor callgeld $\frac{1}{4}$ pCt. en voor particulier
 disconto $\frac{3}{8}$ pCt.

* *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank
 blijkt de post binnenlandsche wissels te zijn toege-
 nomen met f 55.000. De beleeningen vertoonen een
 toeneming van bijna f 1,9 miljoen. De posten papier
 op het buitenland en diverse rekeningen onder de
 activa bleven op nagenoeg gelijke hoogte.

De goudvoorraad vertoont deze week een stijging
 van f 16,3 miljoen; de voorraad zilver nam met
 f 282.000 toe, zoodat in totaal de post munt en
 muntmateriaal met f 16,6 miljoen steeg.

Onder de passiva der Bank breidde, blijkbaar in
 verband met den ultimo, de biljettencirculatie zich
 met f 29,1 miljoen uit. De saldi in rekening-courant
 daalden daarentegen met f 10,6 miljoen, namelijk
 het verschil tusschen een vermindering van het te-
 goed van 's Rijks schatkist groot f 14,2 miljoen en
 een toeneming der saldi van anderen groot f 3,6 mil-
 lionen. Het beschikbaar metaalsaldo vermeerdeerde ten-
 gevolge dezer mutaties met f 9,1 miljoen. Het dek-
 kingspercentage staat op nagenoeg 83 pCt., evenals
 de vorige week.

* *

De onzekerheid op de wisselmarkt, voor wat be-
 treft de papiervaluta's, neemt nog geregeld toe en
 heeft tengevolge, dat de omzetten verder inkrimpen.
 Door de kleine omzetten is de markt weder extra ge-

voelig, zoodra er, om welke reden ook, iets grooter
 vraag of aanbod ontstaat, zoodat men in een cirkel
 rondraait en de koersschommelingen steeds grooter
 worden.

Voor al in het begin der week was de onzekerheid
 zeer groot. De val van het Fransche Ministerie en
 de nieuwe stappen van de Amerikaansche regeering
 veroorzaakten een zeer onrustige stemming. Welis-
 waar werd de invloed van de eene gebeurtenis eenig-
 zins geneutraliseerd door den invloed van de andere;
 maar de onrust, die er door ontstond, had tengevolge,
 dat niemand iets durfde ondernemen en de zaken
 zeer sterk inkrompen. Zoo schommelden Ponden op
 Dinsdag 24 Oct., den meest bewogen dag, 7.96—8.07
 —8.02—7.96—7.99 om den volgenden dag plotseling
 tot 7.83 terug te loopen. Dollars waren nog gevoe-
 liger 1.73—1.74—1.72—1.70 $\frac{1}{2}$ —1.72 en den volgen-
 den dag 1.66—1.64. Per saldo daalden Ponden tus-
 schen Dinsdag en gisteren van 8.07 op 7.80 en Dol-
 lars van 1.74 op 1.62 $\frac{1}{2}$ of circa 3 $\frac{1}{2}$ en circa 6 $\frac{1}{2}$
 percent.

Ook de overige papiervaluta's waren zeer onregel-
 matig. De buiten Europeesche volgden vrijwel het
 Pond of den Dollar. Daarentegen liepen de Scandi-
 navische koersen per saldo slechts weinig terug.

De goudvaluta's schommelden onderling slechts
 weinig. Het aanvankelijk vrij groote aanbod van
 Fransche Francs hield weder spoedig op, toen er
 eenig goud van Parijs naar Amsterdam verhuisd was.
 Marken waren gezocht; vrije Marken weliswaar son-
 der veel koersverandering, maar register en crediet
 „Rückzahlungs” Marken met sterk oplopende koer-
 sen. Beide soorten stegen van ca. 43 tot 46 $\frac{1}{2}$ à 47.

Op de termijnmarkt verdween het agio voor Dol-
 lars en maakte eindelijk plaats voor een niet onbe-
 langrijk disagio. Daarentegen veranderde het disagio
 voor Ponden in een klein agio. Fransche Francs op
 termijn waren sterk aangeboden uit Londen en no-
 teerden een disagio, dat echter zeer sterk schommel-
 de en in den loop der week ook wel weer tijdelijk
 verdween.

De goudmarkt was actiever. Er was weer wat meer
 vraag naar goud, vooral naar gouden munt. De sterke
 schommelingen in den Pondenkoers maakten echter
 het doen van zaken in baren zeer riskant, zoodat
 slechts weinig kon tot stand komen.

LONDEN, 31 OCTOBER 1933.

Gedurende de vorige week is disconto langzaam
 maar zeker hooger geworden. De groote banken wei-
 gerden onder $\frac{13}{16}$ pCt. te koop en drie-maands
 wissels noteeren $\frac{7}{8}$ pCt.— $\frac{15}{16}$ pCt. met drie-maands
 schatkistwissels $\frac{13}{16}$ pCt.— $\frac{7}{8}$ pCt. Op Zaterdag be-
 stond meer vraag voor geld als gewoonlijk met dag-
 geld à $\frac{1}{2}$ pCt.

Op de effectenbeurs is de stemming niet geani-
 meerd en nog eenigszins onder den invloed van de
 Fransche Gouvernements-gebeurtenissen en ook van
 de voortdurende onzekerheid van den Dollar. War
 Loan is $100\frac{1}{16}$ pCt. ex. dividend en Staatsfondsen
 blijven vast, maar Engelsch-Amerikaansche fondsen
 waren gemakkelijker. Op de buitenlandsche wissel-
 markt was de stemming afwisselend en in de laatste
 twee dagen kalmer.

Guilders 7.80. Dollars 4.79.

VOORZIENING OP HET GEBIED VAN HET EXECUTIERECHT.

Hegel meende, dat het eenige wat de geschiedenis ons leert is, dat de geschiedenis ons niets leert. De geschiedenis van het executierecht bevestigt dit. Bij elke economische crisis zijn er wel economische en vooral politieke doktoren opgestaan om te verzekeren, dat een probaat middel tot verzachting der crisis zou zijn de beknotting van de rechten der schuldeischers tegenover hun schuldenaren. Laat ons eens nagaan wat zoodanige maatregelen tot oplossing van crises hebben bijgedragen in gevallen, waarin men daartoe hetzij uit verkeerd inzicht, hetzij uit politieke overwegingen is overgegaan.

Na den zevenjarigen oorlog kondigde Frederik de Groote in verband met den zeer ernstigen toestand in den landbouw, waardoor menig grondbezitter met den ondergang bedreigd werd, een driejarig moratorium af voor landbouwschulden. De gevolgen waren, dat het landbouwcrediet met één slag vernietigd was, dat de rente steeg tot 10 pCt. en dat het platteland verviel voor een reeks van jaren in een volslagen pauperisme, waarin eerst de oprichting van de eerste hypotheekbanken (de bekende Schlesische Landschafte) geleidelijk eenige verlichting kon brengen.¹⁾

Leerzaam voor den Bond van Landpachters en Hypotheekboeren, die een algemeen verbod van executies wegens rente-, huur- of belastingschuld propageert is de hedendaagsche geschiedenis in Zuid-Slavië.

In December 1932 werd aldaar door den Minister-raad een soortgelijk moratorium afgekondigd. Reeds in April 1933 kwam men echter tot het inzicht, dat alle vroegere maatregelen tot uitstel van betaling verkeerd waren geweest en in Augustus jl. wordt uit Zuid-Slavië bericht, dat men aldaar thans wel algemeen tot inzicht is gekomen, dat men met het moratorium van landbouwschulden van den regen in den drup is geraakt. De regeling, waarbij de boeren een onbeperkt uitstel van betaling werd verleend voor alle schulden, welke vóór 15 April 1932 waren ontstaan, is aanvankelijk hun positie ten goede gekomen. Doch weldra plantte het euvel zich voort; de moeilijkheden sloegen over op de banken, en — toen ook deze een gedeeltelijk moratorium hadden verkregen — op den kleinen koopmansstand. Binnen enkele maanden was het geheele bedrijfsleven tot stilstand gekomen en behalve alle crediet was ook elk vertrouwen verdwenen.²⁾

In Duitschland, waar de gedurende jaren blijvend hooge rentestand van 8 à 10 pCt. een ingrijpen welhaast onvermijdelijk scheen te maken, meende men aanvankelijk met een gedwongen renteverlaging te kunnen volstaan, welke werd afgekondigd bij de vierde „Notverordnung des Reichspräsidenten zur Sicherung von Wirtschaft und Finanzen und zum Schutze des inneren Friedens“ door de regering Brüning op 8 December 1931. Wel werd daaraan toegevoegd een termijn binnen welke hypotheeken, die van een opzeggingstermijn afhankelijk zijn, niet opgezegd mochten worden, doch deze toevoeging had alleen ten doel om te voorkomen, dat de gedwongen renteverlaging door opzegging van hypotheeken praktisch ongedaan zou worden gemaakt. Een verbetering bleef echter uit. Integendeel werd de toestand op de kapitaalmarkt steeds slechter, zoodat het bijna onmogelijk werd om hypotheeken op de vervaldagen af te lossen. Vooral van hypotheekboeren ging drang uit tot verder ingrijpende bescherming, waartoe de Rijkspresident bij verordening van 27 September 1932 overging. De rente werd nog wat meer verlaagd en tevens

¹⁾ Dr. D. Bos. Uit de geschiedenis van het Grondcrediet, toegevoegd aan het jaarverslag der Nederlandsche Hypotheekbank te Veendam over 1915.

²⁾ N.R.Crt. 28 December 1932 Avondblad A, 19 April 1933 Ochtendblad A en 22 Augustus 1933 Avondblad B.

INHOUD.

Blz.

VOORZIENING OP HET GEBIED VAN HET EXECUTIERECHT door <i>Mr. J. Wilkens</i>	842
Arbeidsbesparing en werkloosheid door <i>Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart</i>	844
De vooruitzichten van de rubber-cultuur door <i>J. F. Haccoù</i>	847
Paradoxen door <i>Jan Schilthuis</i>	849
Feiten over devaluatiepolitiek en werkloosheid met Naschrift door <i>Dr. J. G. Stridiron</i>	850
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Karl von Schumacher: Amerikas Nöte heute und morgen	852
MAANDLIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	853
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.	853
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	853—858
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

een vergaand hypotheekmoratorium voor landbouwschulden afgekondigd.

Thans echter voelden zich de huiseigenaren zoodanig te kort gedaan in vergelijking met de boeren, dat de regering meende ook aan hen niet te kunnen ontzeggen den „steun“, welken zij anderen schuldenaren had verschafft, zoodat bij de noodverordening van 11 November 1932 ook voor hypotheekschulden buiten den landbouw een moratorium werd verleend.³⁾

Al deze maatregelen, waarvan de een de ander uitlokt, en die tegen de uitdrukkelijke waarschuwingen van ieder deskundige in Duitschland zijn genomen, hebben ook in Duitschland geleid tot dezelfde gevolgen als waartoe altijd en overal onvermijdelijk een dergelijk ingrijpen in particuliere rechtsverhoudingen heeft gevoerd, nl.: tot verontrusting van spaarders en beleggers en daardoor tot ineenstorting van de kapitaalmarkt en de algeheele economische ontwrichting.

„Die Entwicklung gab also denen Recht“, — aldus het jaarverslag over 1932 van de Rheinisch-Westfälische Boden Credit Bank te Keulen — „die von vorneherein darauf hingewiesen hatten, dasz man die Zinsen der bestehenden Anlagen zwar zwangsweise herabsetzen, nicht aber neue Kapitalien zu diesen Sätzen werde erhalten können, und dasz eine wirkliche und dauerhafte Zinssenkung nur in organischer Entwicklung denkbar sei.“

En in het jaarverslag van de Gemeinschaftsgruppe Deutscher Hypothekenbanken treft men deze zeer juiste overwegingen aan:

„Langfristiger Kredit erfordert Vertrauen auf lange Sicht, und gerade deshalb ist für ihn Rechtssicherheit in besonderen Masse Voraussetzung. Die nachteilige Wirkung gesetzlicher Eingriffe in langfristige Verträge besteht für die Volkswirtschaft in erster Linie in dem unvermeidlich aufkommenden Gefühl der Unsicherheit und der Zerstörung des für den Geschäftsverkehr notwendigen Vertrauens.“

Ofschoon in Nederland geen hypotheekrente tot een hoogte van 8 tot 10 pCt. bestaat, doch met ongeveer 5 pCt.³⁾ volkomen normaal gebleven is; ofschoon het aantal executies volstrekt niet onrustbarend is³⁾; en ofschoon ten behoeve van den landbouw de eene regeringsmaatregel voor en de andere na genomen wordt, gaan hier toch allerwege stemmen op — meer luide dan beschaafde en zelden geschoolde — die als een axioma verkondigen, dat in-

¹⁾ Dr. J. Siefert, Die Hypothekenstundung, Karlsruhe 1933.

²⁾ Zie de overzichten in dit tijdschrift van 11 October jl. blz. 804.

³⁾ Zie de verslagen van verzekeringsmaatschappijen en hypotheekbanken, die tezamen voor ongeveer 1½ milliard gulden aan hypotheeken hebben uitstaan.

grijpen van den wetgever tot verlaging der hypotheekrente en beperking van executierecht noodig zijn, zonder in te zien tot welke gevolgen dit zou leiden.

Van regeeringszijde is hiertegen anders kortgeleden met klem gewaarschuwd. Bij de rijksbegroting voor 1933 merkte de toenmalige Minister van Justitie Mr. Donner ten aanzien van voorkoming van executies o.m. op:

„Door hypotheek gedekte vorderingen, waarbij zekerheid een rechtseis is, komen wel in de laatste plaats in aanmerking om door wettelijk ingrijpen te worden verzwaakt. De hypotheek dient tot meerderen waarborg niet voor het geval alles normaal loopt, doch met de voorziene mogelijkheid, dat de schuldenaar tot voldoening uit andere middelen niet in staat is. Dit houdt natuurlijk niet in, dat deze schuldeischer nimmer rekening behoort te houden met de moeilijkheden van zijn debiteur. Doch zooveel mogelijk worde aan de betrokkenen zelf overgelaten elkaar in beider belang te vinden. Ingrijpen van den wetgever, als door eenige leden gewenscht, zoude, behalve dat het des schuldeischers positie te zeer zou verzwakken, het vertrouwen ondermijnen. Hoezeer het algemeen belang daardoor zou worden geschaad juist ook in een tijd van crisis, behoeft geen nader betoog.”

„Wanneer van andere zijde wordt opgemerkt, dat er geen aanleiding is eventueel wettelijk ingrijpen te beperken tot een verbod van executie door hypotheekhouders en tot boederijen en schepen, is dit eene waarschuwing te meer om dezen weg niet in te slaan. Het juiste standpunt is om, indien aan eene bepaalde bron van welvaart onherstelbare schade dreigt te worden toegebracht, in het algemeen belang te trachten die schade te voorkomen, althans te beperken, door steunmaatregelen en soortgelijke middelen. Die steun, in het algemeen belang verleend, drukt dan op de gemeenschap en niet enkel op een toevalligen crediteur.”

Desondanks zijn de zoeven genoemde stemmen tot een koor aangegroeid — op de vermoedelijke oorzaak van dit verschijnsel kom ik hieronder terug — zoodat de regeering het blijkbaar wenschelijk heeft gevonden in de troonrede de overweging van voorzieningen op gebied van het executierecht aan te kondigen, daarmede aan den heer Van den Bergh c.s. hun gevaarlijk initiatief uit handen nemende.

Ernstig moet daarbij worden gewaarschuwd tegen de meening van hen, die alleszins te goeder trouw gelooven, dat het crediet in dezen tijd wel eens tijdelijk bij den arbeid kan worden achtergesteld. Een zoodanige onjuiste interpretatie van het onverbreekbare verband tusschen kapitaal en arbeid getuigt van gebrek aan inzicht in de werkelijkheid. Om een voorbeeld te noemen: men verkrijgt geen behoorlijke saneering in de bloembollencultuur door te verhinderen, dat de bij besluit van 15 September jl. geregelde teeltvergunningen tot zekerheid van crediet verboden worden en executie aldus wel niet juridisch, maar dan toch practisch onmogelijk te maken. Deze oplossing lijkt allerminst „vernuftig gevonden”, — zooals de „Maasbode”¹⁾ meent — maar lijkt bedenkelijk veel op het misdrijf van art. 346 van het Wetboek van Strafrecht, dat onttrekking van goederen aan den boedel door den debiteur strafbaar stelt. Zij zal immers leiden tot toestanden als deze, dat b.v. een directeur van een groote N.V., die wegens onmatige uitbreiding eerst zijn zaken in het honderd heeft laten loopen, nu zijn teeltbewijs kan gaan verhuren en van de opbrengst rentenieren, inmiddels zijn crediteuren afschepende met een practisch onverkoopt bedrijf.

Zullen onder deze omstandigheden credietgevers bereid gevonden worden om b.v. aan de kleine kwekers, die bij de inderdaad noodzakelijke teeltbeperking bollen ter vernietiging moeten inleveren, doch geen voorraad genoeg meer hebben, het voor aankoop vereischte voorschot te verstrekken? Kunnen deze

¹⁾ De Troonrede, Avondblad van Dinsdag 19 September 1933.

kleine kwekers, die men bovenal heeft willen beschermen, er baat bij hebben wanneer de export, waarvan ook zij afhankelijk zijn, credietmoeilijkheden zou ondervinden tengevolge van het feit, dat de credietgever zich niet meer kan decken tegen risico's, welke ook met zoodanige dekking reeds groot genoeg zijn? Te verwonderen is het daarom niet, dat de klachten over dit merkwaardige saneeringsplan legic zijn¹⁾, dat de verwachte opleving in de bollenprijzen tot dusverre is uitgebleven en dat het zooveel gevoelig crediet op langen termijn: de hypotheek in de bollenstreek vrijwel onverkrijgbaar is geworden, want economische moeilijkheden kunnen nu eenmaal niet opgelost worden door een wettelijk ingrijpen in de rechten van crediteuren tegenover hun debiteuren. Theoretisch zou men nog kunnen denken, dat zulks alleen een verplaatsing van moeilijkheden zal veroorzaken, maar practisch blijkt het verstoorde vertrouwen als een kanker geleidelijk het geheele economische leven verder te ondermijnen.

Het is begonnen met de crisispachtwet. Hoe gaarne men meejuicht over haar goede zijde, dat enkele Shylocks onder de verpachters gedwongen konden worden in de veranderde omstandigheden van het volle pond af te zien, zwaarder weegt de slag aan de publieke moraliteit toegebracht, doordat deze wet het riemensnijden van andermans leer tot een officieel getolereerd bedrijf heeft gemaakt²⁾. En de wetswijziging, die reeds kort na haar ontstaan noodig was om althans de ergste misbruiken te beteugelen, moet wel eenige illusies ontnomen hebben aan hen, die bij de doopplechtigheid van dit wetskindje met een te ruim geweten de verwachting uitspraken, dat de pachters het niet zouden misbruiken.

Thans wordt dit „beginsel” handig door allerlei propagandisten verder geëxploiteerd ten bate van elk ander doel dan het behartigen van het algemeen belang. De pachters zijn geholpen, maar behooren straks verder geholpen te worden; de hypotheekboeren zijn nu aan de beurt en reeds worden de huurders bewerkt; morgen volgen de huiseigenaren, wier huizen met hypotheek bezwaard zijn en overmorgen zullen de banken, verzekeringsmaatschappijen, spaar- en hypotheekbanken en particulieren zich nolens volens hierbij aansluiten en op hun beurt de crisis moeten gaan verzachten door de rechten van hun schuldeischers: de deposanten, de verzekerden, de spaarders, de pandbriefhouders, de ontvangers van belastingen tekort te doen.

Nu kan geen enkele verantwoordelijke regeering deze richting willen opgaan, maar stelselmatige propaganda van zoo'n ondeugdelijk middel als door den Bond van Landpachters en Hypotheekboeren gemaakt, werkt de ontvankelijkheid voor betere maatregelen tot crisisbestrijding, zooals b.v. het zetten van de tering naar de nering, tegen. Voortdurend worden op deze wijze telkens andere groepen van debiteuren — die niet verder kunnen kijken dan hun morele en economische neuzen lang zijn — in de overtuiging gebracht, dat er andere en populairdere middelen bestaan om het crisisleed te verzachten; een en ander tot schade van het thans meer dan ooit noodige prestige der regeering.

Zooals Minister Marchant onder kennelijke instemming der Nederlandsche burgerij te Jubega zijn onderwijshervormingen persoonlijk verdedigde en de noodzakelijkheid van bezuiniging vóór alles bepleitte, zoo zou het m.i. aanbeveling verdienen een goed georganiseerd regeeringspersbureau te stichten om stelselmatig propaganda voor regeeringsmaatregelen te maken. Door wettelijke verplichting aan de pers om zoodanige regeeringspublicaties op te nemen, zoo dik-

¹⁾ Weekblad voor Bloembollencultuur 29 Sept. en 6 Oct. 1933. De Ned. Bloembollenkwekers-Centrale heeft dan ook al concessies moeten doen.

²⁾ Vgl. Mr. J. Tijsma in het W. v. h. Recht No. 12519 en het crisispachtwetnummer 12540 idem.

wijls zij tendentieuze berichten van den Bond van Landpachters of dergelijke organisaties en personen vermelden, of maatregelen bepleiten, welke tegen het algemeen belang ingaan, zou wellicht aan de publieke opinie een genoegzaam tegengif toegediend kunnen worden om haar voor al te eenzijdige conclusies te behoeden.

Zou het b.v. niet zeer nuttig zijn, indien naast ieder daarover gelanceerd berichtje de regeering positief verklaarde, dat tot een executieverbod nooit mag worden overgegaan, omdat dit de geheele hypotheekverleening zou verlammen? En dat de hypotheekverleening ten plattenlande in hoofdzaak geschiedt door de boeren zelve, die nu eenmaal niets liever doen dan hun spaarpenningen aan hun buurlui op hypotheek geven, maar door het voortdurend geschrijf hierover van den Bond van Landpachters verontrust zijn geworden en derhalve minder vlot hun spaargelden op hypotheek uitzetten, *wat de natuurlijke daling van de rente tegenhoudt, zoodat deze Bond de positie van de hypotheekboeren verslechtert in plaats van zoogenaamd voor hun belangen op te komen?*

Zou het — om een ander voorbeeld te noemen — niet alleszins gewenscht zijn, dat de economische kakografie over het huurprobleem, waarop de oudwethouder van Amsterdam, de heer De Miranda de lezers van *Het Volk*¹⁾ vergast — een blad waaruit dan toch 20 of 25 pCt. der Nederlandsche kiezers zijn kennis van de vraagstukken van den dag put — in hetzelfde blad van regeeringswege aan den kaak werd gesteld?

Wil men kostbare goederen onzer beschaving als de persvrijheid bewaren, dan zorge de regeering, dat iedere kiezer ook in de praktijk zooveel mogelijk in de gelegenheid wordt gesteld zich over levenskwesties onzer volksgemeenschap een objectief oordeel te vormen, met beroep op het eeuwenoude adagium: *audiet alteram partem*.

Den weg van executiebeperking en gedwongen renteverlaging zal men o.i. derhalve niet kunnen inslaan. Meent men, dat de verhouding tusschen debiteuren en crediteuren correctie behoeft, dan staat een ander middel ten dienste, hetwelk tenminste niet van iederen debiteur in principe een contractvervalscher maakt tegenover eenige willekeurige groepen van crediteuren, doch dit middel is niet in het geding.

Dan blijft het feit, dat sommige hypotheekboeren zich verongelijkt gevoelen ten opzichte van de pachtboeren.

Bij de daarvoor te nemen maatregelen moge bedacht worden, dat aan den landbouw op alle mogelijke manieren steun is verleend, zoodat niet zonder grond zou kunnen worden beweerd, dat degene, die het thans nog niet kan bolwerken, geen zelfstandig ondernemer behoort te blijven en zijn plaats behoort af te staan aan hem, die als producent beter is toegerust.²⁾

Men zal dan ook geen voedsel moeten geven aan een verwarring en verstarring verwekkend streven om liquidaties te verhinderen, doch de oprichting kunnen overwegen van een semi-officiëel overheidslichaam, dat voorschotten verstrekt aan hypotheekboeren. Deze voorschotbank zou o.i. niet zoover behoeven te gaan als Minister Donner destijds³⁾ opperde,

¹⁾ Avondblad van 19 September 1933. Wij hopen gelegenheid te vinden bij een bespreking van het huurprobleem hierop nader terug te komen.

²⁾ Naar onze ervaring is de steun aan den landbouw thans ver genoeg gegaan om den boeren in het algemeen een in vergelijking met in de industrie, scheepvaart en elders heerschende moeilijke omstandigheden redelijk te noemen bestaansmogelijkheid te scheppen. Voor verschillende takken van tuinbouw is dit niet het geval, doch indien hiervoor remedies bestaan dan moeten deze niet op het gebied van het credietwezen, doch op dat van de handelspolitiek worden gevonden.

³⁾ Memorie van antwoord op de rijksbegroting van Justitie van 1933.

en zeker niet den vorm moeten aannemen, welke de heer Mr. Dubois, directeur van de Centrale Coöp. Boerenleenbank te Eindhoven, aangaf¹⁾, daar zij niet op een bemoeilijking van het executierecht gebaseerd mag zijn. Zij zou echter aan daarvoor in aanmerking komende hypotheekboeren voorschotten moeten geven ter betaling van hypotheekrente en c.q. aflossing tegen suborgatie in de rechten van de hypotheekhouders. Risico's zou een dergelijke voorschotbank zeker loopen; zij zou ze echter kunnen beperken door b.v. het geven van het voorschot afhankelijk te stellen van renteverlaging door den bestaanden hypotheekhouder, die dit allicht zal verkiezen boven het realiseeren van zijn vordering met verlies. De gelden voor een zoodanige voorschotbank zouden gevonden kunnen worden uit het Landbouwerisisfonds, dat volgens een zeer globale berekening thans een inkomen moet hebben van veel meer dan f 500.000 per week, of misschien door een verfijning in de toepassing van diverse steunmaatregelen, waarbij steun aan boeren, die niet direct contanten noodig hebben, uitbetaald zou kunnen worden in aandelen in de genoemde voorschotbank. Dit zou tenminste het voordeel hebben, dat de boeren zelve belang kregen bij een verstandig commercieel beheer van deze bankinstelling, welke uiteraard een tijdelijk karakter zou moeten hebben.

Tenslotte zou men kunnen onderzoeken of het mogelijk is maatregelen tegen misbruik van recht te nemen, waarbij men zich o.i. zal kunnen aansluiten bij wat in de practijk is gegroeid.

Door verschillende vereenigingen van debiteuren en crediteuren op hypothecair gebied en wel de Vereeniging van Directeuren van Hypotheekbanken, de Nederlandsche Vereeniging ter bevordering van het Levensverzekeringswezen, de Broederschap der Notarissen in Nederland, de Nederlandsche Bond van Huis- en Grondeigenaren en Bouwondernemers en de Nederlandsche Spaarbankbond is nl. samengesteld een contactcommissie onder voorzitterschap van Prof. Mr. J. Ph. Suyling, welk o.m. ten doel heeft maatregelen te beramen om onnoodige executies te voorkomen.

Mr. J. WILKENS.

¹⁾ Praeadvies voor het 85e Nederl. Landhuishoudkundig congres te Barneveld.

ARBEIDSBESPARING EN WERKLOOSHEID.

In de jaarvergadering van de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek is jl. Zaterdag opgewekt gedebatteerd over de vraag, of het streven naar arbeidsbesparing in het productieproces leidt tot duurzame of tijdelijke vermeerdering van werkloosheid. Van de over deze vraag uitgebrachte praeadvies hebben wij reeds een kort overzicht gegeven in onze nummers van 11 en 18 October jl.

Over gebrek aan animo voor de discussie had de Vereeniging ook dit jaar weder niet te klagen. Achtien sprekers hebben hun oordeel over de praeadvies en over veel, dat daarin niet was behandeld, doen kennen. Zij werden door de praeadviseurs in een keurig opgebouwd en dikwijls zeer geestig betoog beantwoord.

Het is niet onze bedoeling om van de gevoerde debatten een volledig overzicht te geven. De dagbladen hebben dat reeds gedaan en een uitgewerkt verslag wordt t.z.t. nog door de Vereeniging zelve gepubliceerd. Wij volstaan daarom met enkele grepen uit de discussie.

Daarbij laten wij terzijde de beschouwingen van diegenen, die eenigszins buiten het aan de orde gestelde onderwerp zijn gegaan. Verschillende sprekers zagen in het streven tot rationalisatie in snel tempo en in de zeer groote werkloosheid, waarmee wij te kampen hebben, niet anders dan een gevolg van de hevige deflatie. Corrigeer deze laatste, zorg er voor,

dat wij òf een waardevast ruilmiddel hebben, òf een waarde-onvast ruilmiddel met behulp van een herleidingsstelsel corrigeeren, en de bestaande moeilijkheden zullen opgelost worden, aldus de aanhangers van dit standpunt. Voor waardevast geld werd het pleit gevoerd door de heeren *C. Nobel*, *Dr. G. C. A. van Dorp* en *H. Talens*, welke laatste inzonderheid pleitte voor een tijdige en drastische verhooging van den rentestand in hausseperioden en een drastische verlaging in de baisse, een en ander gepaard gaande met internationalisatie van de geld- en credietpolitiek onder leiding van de B.I.B.. *Prof. Mees* verdedigde wederom het ook aan onze lezers bekende herleidingsstelsel, dat hij — o.i. ten onrechte — als een niet-monetaire geneeswijze van de crisis aanbeveelt.

Veel van deze beschouwingen was bijzonder belangwekkend, doch het lag wel eenigszins buiten het kader der gestelde vraag, om welke reden de praeadviseurs er bijna niet op ingingen. Ten aanzien van het herleidingsstelsel maakte slechts *Dr. van der Waerden* de opmerking, dat hiermede het vraagstuk der „Fehl-rationalisierung” niet zou worden opgelost.

Over de vraag, in hoeverre rationalisatie in de productie leidt tot vermindering van werkgelegenheid, werden belangwekkende opmerkingen gemaakt door den heer *S. Posthuma*. Deze achtte de vraagstelling bedenkelijk suggestief, aangezien deze uiting van de gedachte, dat slechts arbeidsvermindering een gevolg van rationalisatie zou zijn, en dat men dus op zijn best tot de conclusie zou kunnen komen, dat deze werkvermindering niet zou intreden. Principieel bestaat echter de mogelijkheid, dat door rationalisatie in een bepaald bedrijf koopkracht vrij komt, die wordt aangewend in een richting, welke juist buitengewoon veel arbeid vraagt. Met deze mogelijkheid was bij de vraagstelling geen rekening gehouden, hetgeen de heer *Posthuma* een fout achtte; aangezien in feite blijkt, dat de vraag naar arbeid in den loop der tijden juist door de rationalisatie eer vermeerderd dan verminderd is.

Voor dit betoog kunnen wij gevoelen. Minder gevoelen wij voor de kritiek op de vraagstelling. Wanneer de geheele wereld vervuld is van de gedachte, dat rationalisatie de werkloosheid doet stijgen, waarom mag men dan niet vragen, of dat inderdaad het geval is? Men kan immers de gestelde vraag altijd ontkennend beantwoorden, hetgeen dan ook in menige passage der praeadviezen is geschied.

De vraag is nu echter, onder welke voorwaarden zich de aanpassing bij arbeidsbesparende productiemethoden kan voltrekken zonder schade voor de arbeiders en dus met zoo min mogelijk tijdelijke werkloosheid. Dat rationalisatie niet duurzaam leidt tot werkloosheid, behoeft weinig betoog en werd ter vergadering nauwelijks betwist. De laatste anderhalve eeuw hebben een zoo fenomenale arbeidsbesparing vertoond, dat de werkloosheid, indien deze door rationalisatie zou worden veroorzaakt, bij voortduring sterk gestegen zou moeten zijn. Dat is niet het geval. Wij hebben crisiswerkloosheid, maar van een duurzame en bij toenemende verbetering der techniek zelfs stijgende werkloosheid in de 19e en 20e eeuw is geen sprake geweest. Dat vraagstuk behoeft ons dus niet te verontrusten.

Anders is het gesteld met de tijdelijke werkloosheid, die ontstaan kan uit invoering van machines en dienovereenkomstig ontslag van een aantal handwerkers. Geheel automatisch worden uiteraard dergelijke arbeiders niet in het productieproces geabsorbeerd. Er moeten zeker dynamische krachten in het werk worden gesteld om hen weder aan een plaats in het bedrijfsleven te helpen. Ook de aanhangers van de z.g. compensatietheorie poneeren niet, dat alle door arbeidsbesparing uitgeschakelde arbeiders automatisch weder elders plaats zullen vinden; zij meenen slechts, dat in onze maatschappij onder bepaalde voorwaarden krachten worden onttekend, die de uitge-

stootenen weder werk doen vinden. De vraag is nu, welke krachten in dit verband bedoeld kunnen worden.

Een belangwekkend betoog daaromtrent werd in de eerste plaats geleverd door *Dr. van Genechten*, die er op wees, dat bij het te werk stellen van uitgestooten arbeiders nieuw kapitaal noodig is en dat het dus van den omvang der kapitaalvorming — mede in verband met de, als wij ons goed herinneren, door *Dr. v. G.* niet uitdrukkelijk genoemde, doch ongetwijfeld bedoelde hoogte der geldloonen — afhangt, of, en zoo ja, hoe snel de uitgestootenen weder een plaats in het bedrijfsleven zullen vinden. Deze opmerking komt ons zeer juist voor, evenals de aanmerking op de praeadviezen, dat daarin te weinig aandacht was besteed aan de kwestie der kapitaalvorming, een aanmerking, die men niet kan weerleggen met de repliek van *Dr. van der Waerden*, dat er in de laatste jaren meer dan genoeg kapitaal is aangeboden. Wil men een waarlijk vlot verloop van het afstootings- en absorptieproces van arbeidskrachten bevorderen, zoo is enerzijds noodig voldoende kapitaal-aanbod voor het tewerkstellen van de uitgestootenen — een kapitaal-aanbod, dat in vele gevallen juist zal komen uit de winst der gerationaliseerde bedrijven zelve — en anderzijds een zekere soepelheid van de geldloonen. Dit wil niet zeggen, dat het geldloon steeds als gevolg van rationalisatie zou moeten dalen om werkloosheid van uitgestooten arbeiders te voorkomen. In gevallen, waarin — de heer *Posthuma* heeft terecht op de mogelijkheid en zelfs op de waarschijnlijkheid daarvan gewezen — rationalisatie gepaard gaat met vergroote vraag naar arbeidskrachten, zal het peil der geldloonen geen daling behoeven te ondergaan. Daar, waar echter niet aanstonds een vergroote vraag naar arbeidskracht bestaat, zal een zekere daling van het peil der geldloonen het absorptieproces bevorderen, hetgeen, waar rationalisatie, behalve in sterk vertruste en gekartelleerde bedrijven, ongetwijfeld leidt tot een ruimere goederenvoorziening, meestal niet zal beteekenen een daling van het reële loon. *Dr. van Genechten* moge gelijk hebben met de opmerking, dat niet in alle gevallen de rationalisatie geleid heeft tot prijsverlaging — zijn methode tot correctie van prijzen op basis van het indexcijfer van groothandelsprijzen is d.o. niet zoo verwerpelijk, als de heeren *Baars*, *Van der Waerden*, *Evelein* en *Dresden* meenden — te loochenen is het toch niet, dat de rationalisatie, over een eenigszins langeren termijn beschouwd, zeker de goederenvoorziening aanmerkelijk verruimd en mitsdien het reële loon verhoogd heeft.

Dit alles brengt ons tot het verband tusschen rationalisatie en loonvorming. Dit verband kwam in de vraagstelling onvoldoende tot uiting. *Mr. J. G. Koopmans* maakte in een kritiek op de vraagstelling, waarvoor wij meer kunnen gevoelen dan voor die van den heer *Posthuma*, de opmerking, dat de vraagstellers er blijkbaar van uitgingen, dat het reële loon der arbeiders als een vast gegeven moest worden beschouwd. Z.i. had de vraag anders moeten luiden, en wel ongeveer aldus: heeft rationalisatie tot gevolg, òf een druk op de loonen, òf, als deze niet intreedt, werkloosheid? Zoo ja, is het dan mogelijk en wenschelijk om het eene of het andere gevolg tegen te gaan of te voorkomen? Dat zou het geheele terrein hebben bestreken, waarom het in deze materie gaat, en duidelijk hebben doen uitkomen het verband tusschen het vraagstuk der rationalisatie, de prijsleer, de loontheorie en de toerekeningsleer. Bij beantwoording van de aldus geformuleerde vragen zou duidelijker dan thans tot uiting zijn gekomen, of mechanisatie der productie al dan niet gaat *ten koste* der arbeiders.

Dat er bij voldoende loondaling, aldus *Mr. Koopmans*, steeds „compensatie” zal zijn, behoeft geen betoog. Van een eigenlijke compensatie kan men hier,

aldus deze debater, niet eens spreken. De vraag is echter een andere, nl. of ondanks handhaving van een zeker loonpeil niettemin de afgestooten arbeiders weder te werk gesteld kunnen worden. *Mr. Koopmans* was geneigd deze vraag bevestigend te beantwoorden, doch meende, dat men den bewijslast niet te licht moest tellen. *Mr. Koopmans* gelooft dus met *Dr. van der Waerden* en met den heer *Posthuma*, welke laatste het verst gaat in zijn gunstige appreciatie van de rationalisatie, in de compenseerende factoren, welke het aanpassingsproces ook bij gelijk reëel loon bevorderen, doch acht in vele gevallen het bewijs daarvan niet geleverd.

De erkenning van de mogelijkheid en zelfs van de groote waarschijnlijkheid van reële loonstijging, dank zij voortdurende rationalisatie, beteekent natuurlijk allermint, dat nu ook het geldloon stabiel gehouden moet worden. In een dynamische maatschappij met een waarde-onvast ruilmiddel is zulk een stabiliteit van het geldloon volkomen ongemotiveerd. Het is begrijpelijk, dat kortzichtige arbeiders en arbeidersleiders aan een stabiel geldloon in tijden van depressie een zekere betekenis hechten, maar dat rechtvaardigt hun eisch volstrekt niet.

Over deze loonstarheid zijn hartige woorden gesproken door den heer *J. van Dusseldorp*, die een vurig betoog hield ten behoeve van het natuurlijk zelfherstel in het economisch leven, een betoog, dat o.i. alle instemming verdient. De heer *Evelein* wees op het gevaar van geforceerde mechanisatie uit angst voor de machtige vakverenigingen. De praeadviseur *Zaalberg* maakte, onder verwijzing naar het zeer groote aandeel, dat het loon vormt in het maatschappelijk inkomen, de juiste opmerking, dat het in onze maatschappij aankomt op de *hoeveelheid* werk, die de arbeiders verrichten, en zeker niet op de vraag, of zij een paar procent meer of minder geldloon krijgen.

Dr. van der Waerden erkende, dat in tijden van depressie een verstart geldloon het herstelproces kan vertragen, maar achtte deze starheid niettemin in zooverre voordeelig, dat zij een ineensstorting van den welstand der arbeiders voorkomt. Deze opmerking lijkt ons weinig overtuigend. Het moge waar zijn, dat men door een star loon, gepaard aan een uitgebreide steunregeling, een zeker materieel welvaartspeil een tijdlang kan handhaven, op den duur leidt een dergelijk streven tot ondragelijke spanningen in het economisch leven, die zich slechts kunnen ontladen, hetzij langs den weg van monetaire geneesmiddelen — welker invloed *Dr. van der Waerden* zeer belangrijk acht, ook al verdedigde hij ze niet — hetzij langs den weg van... vertraagd ingevoerde loonsverlaging, dus met behulp van het middel, dat men aanvankelijk niet wilde aanvaarden, en dat, later toegepast, extra pijnlijk is. En reeds aanstonds heeft het systeem van loonstarheid tot gevolg, dat er groote moreele schade ontstaat door den lediggang der werklozen, voor wie in vele gevallen de ledigheid het oorkussen des duivels beteekent.

Angst voor aantasting van het peil der geldloonen spreekt ook uit het praeadvies van *Prof. Cobbenhagen* en het is opmerkelijk, dat deze in zijn therapie zooveel overeenstemming vertoont met *Dr. van der Waerden*. Had de laatste de consequenties getrokken uit de door hem feitelijk aanvaarde compensatietheorie, een leer, die *Prof. Cobbenhagen* op o.i. uiterst zwakke gronden verwerpt, en had hij den moed gehad om rondweg aan zijn vertrouwen in de compensatie de stelling toe te voegen, dat men het nu met het peil der geldloonen waarlijk niet al te nauw behoef te nemen, omdat soepelheid van het geldloon aan het reëel loon slechts ten goede kan komen, zoo zou zijn betoog meer eenheid hebben vertoond dan thans het geval was. Op de incongruentie tusschen het eerste deel van het betoog van *Dr. van der Waerden*, de analyse, die hem volkomen terecht

voert tot de stelling, dat de onjuistheid der compensatietheorie allermint is bewezen, en zijne aan het slot gedane voorstellen om het tempo der rationalisatie te regelen, d.i. in de meeste gevallen te vertragen, werd van meer dan één zijde gewezen, o.a. door *Dr. van Genechten*.

Tot slot een enkel woord over de praktische zijde van het vraagstuk. Het spreekt daarbij vanzelf, dat degenen, die het vertrouwen hebben in de compenseerende krachten in onze maatschappij bij voldoende vrije prijs- en loonvorming, een geheel andere therapie hebben, dan degenen, die, geporteerd voor stabiel geldloon en tegen deze vrije prijsvorming, in belangrijke mate regelend willen ingrijpen. Tot de eerste richting behooren de heeren *Zaalberg*, *Posthuma* en *Van Genechten*. Vooral de heer *Posthuma* liet zich scherp uit tegen maatregelen tot regeling van het tempo van rationalisatie van de productie en pleitte voor middelen als heropleiding van vakarbeiders, verplaatsing van arbeiders van de eene streek naar de andere, verzorging voor ouden van dagen, die geen nieuw beroep meer kunnen aanleeren. Van zijn standpunt uit gezien, verdient dit betoog groote instemming, en hoewel wij nog niet voor 100 pCt. overtuigd zijn, dat rationalisatie in zoo geringe mate tot vermindering van werkgelegenheid aanleiding geeft, als de heer *Posthuma* meent, zoo zijn wij het toch voldoende met hem eens om zijn praktische conclusies, die zich aansluiten bij het praeadvies van den heer *Zaalberg*, van harte te kunnen onderschrijven.

Dit brengt met zich, dat men afwijzend moet staan tegenover al die maatregelen, die mogelijkerwijze tot verdere verstarring van het economisch leven kunnen leiden, zooals invoering van bedrijfsraden, die o.m. het tempo van rationalisatie moeten bepalen, de wachtgeldregeling en het crisisfonds, voorgesteld door *Dr. van der Waerden* en, wat het crisisfonds betreft, door den heer *A. J. W. Renaud* met instemming begroet. Ook past een afwijzende houding tegenover de door *Prof. Veraart* verdedigde bedrijfsgewijze vorming van arbeidsreserves, welke laatste o.i. de overplaatsing van arbeiders van het eene bedrijf naar het andere — een vraagstuk, dat de heer *Zaalberg* met beroep op een aantal frappante feiten in zeer belangrijke mate oplosbaar acht — slechts zal kunnen bemoeilijken en de verstarringsverschijnselen in onze maatschappij, waarover indertijd *Dr. van Genechten* zulke voortreffelijke beschouwingen leverde in „De Economist”, slechts kan doen toenemen, met alle gevaren van dien. Dat bedrijfsraden voorts het gevaar met zich brengen, dat slechts op het belang van een bepaalde groep van producenten, en niet op dat der consumenten zal worden gelet, werd volkomen terecht opgemerkt door den Nestor der vergadering, *Dr. F. M. Wibaut*.

Wie vertrouwen heeft in den heilzamen invloed der rationalisatie en in de compenseerende krachten, die zich in onze maatschappij, mits bij voldoende vrijheid van prijsvorming, voordoen bij vervanging van arbeiders door machines, zal voor al deze temperende maatregelen, van hooger hand ingevoerd, weinig heil verwachten; zij vertragen het tempo der economische en daarmee dat der cultureele ontwikkeling, terwijl zij in een wereld, waarin internationale concurrentie nog altijd een zekere rol speelt, tot een voortdurenden achteruitgang zullen leiden van die landen, die het tempo van anderen niet willen volgen.

Wij laten het bij deze enkele grepen uit de debatten. Veel moesten wij onbesproken laten. Vruchtbaar is het debat in zooverre zeker geweest, dat men algemeen onder den indruk verkeerde, dat het niet de rationalisatie was, die deze crisis heeft veroorzaakt. Om echter het probleem afdoende op te lossen, zal er nog heel wat wetenschappelijk werk te verrichten zijn. Debaters als *Van Genechten*, *Posthuma*, *Koopmans* en *Baars* (wiens uitgewerkte evenwichtsvergelijkingen

ter verduidelijking van de compensatietheorie wij met belangstelling tegemoet zien) hebben richtlijnen aangegeven, langs welke op vruchtbare wijze wetenschappelijk werk kan worden verricht; vruchtbaar, dat wil zeggen, de mogelijkheid biedend voor een praktische economische politiek, die terdege rekening houdt met de grondslagen van de theoretische economie, aan welke beteekenis de laatste praeadviseur *Zaalberg* aan het slot van zijn keurige beantwoording der sprekers onder aanhaling van een uittaling van Prof. Triebels terecht herinnerde. G. M. V. S.

DE VOORUITZICHTEN VAN DE RUBBER-CULTUUR.

De heer J. C. Hacou schrijft ons:

Nu het prijsniveau voor de rubber in de laatste maanden ten opzichte van vorige jaren hoger is, begint de meening over de nabije vooruitzichten voor het artikel ook optimistischer te worden. Daarvan getuigen tijdschriftartikelen, zoals ook dat van den heer A. G. H. van Woerden in het nummer van 4 October van dit weekblad.

Terecht stelt deze, dat de rubber een cyclische cultuur is. Dat wijzen de cijfers onomstootelijk uit en nu is het dus de vraag of in de periode van hoge prijzen er geen zoodanige uitbreidingen hebben plaats gehad, dat het verbruik van ruwe rubber zich in afzienbaren tijd niet aan de voortbrengingsmogelijkheid zal kunnen aanpassen.

De wereldconsumptie van ruwe rubber, benevens het Amerikaansche verbruik van reclaimed, is sedert het hausejaar 1929, toen deze tezamen bedroegen:

997.018 ton, teruggelopen tot
858.768 " in 1930
789.533 " " 1931
735.534 " " 1932.

Het optimisme voor de rubber is voornamelijk gebaseerd op de toekomstige mogelijkheden der auto-industrie, welke zoowel voor de Vereenigde Staten als voor andere landen zeer rooskleurig worden geacht.

Ten aanzien van den looptijd der auto dient erop te worden gewezen, dat deze, volgens aanname van de National Automobile Chamber of Commerce vóór 1921 reeds 5 à 6 jaar was en geleidelijk tot 7¼ jaar is gestegen. Dat deze perioden met de werkelijkheid overeenstemmen blijkt ook uit de praktische overeenstemming tusschen de werkelijke en de op grond van dezen levensduur gecalculerde vervangingen van oude door nieuwe wagens.

Indien men de auto-cijfers analyseert, komt men tot conclusies, die, in tegenstelling tot wat vaak wordt gemeend, toonen, dat men in de nieuwe wereld niet eenigermate het verzadigingspunt begint te bereiken, doch integendeel, dat sedert 1923 de auto-industrie daar in een meer gestabiliseerd stadium is gekomen. Tot dat tijdstip zien wij een snelle ontwikkeling (met grooten invloed o.a. op het rubberverbruik), gepaard gaande met ingrijpende verbeteringen, van welke voor de rubber speciaal de toepassing van den ballonband vermelding verdient. Daarna echter wordt de ontwikkeling, ondanks de toepassing op groote schaal van het afbetalingsstelsel, veel geregelder. Deze tendens geldt speciaal voor toerauto's, de belangrijkste groep.

Het afbetalingsstelsel beteekent evenwel niet anders dan een vastleggen van toekomstige koopkracht en eischt dus ook, dat uit den achter ons liggenden ontwikkelingsgang niet dan met groote voorzichtigheid conclusies over de toekomst getrokken worden.

De zoeven genoemde tendens van stabilisatie moge met een cijfer, evenals de andere hierna geciteerde ontleend aan „Facts and Figures of the Automobile

Industry" publicaties van de National Automobile Chamber of Commerce, worden geïllustreerd:

In duizendtallen wagens.

Jaar	Productie Ver. Staten en Canada (tusschen haakjes de productie v. Amerika)	Voor binnenl. markt Totaal	daarvan nieuwe koopen	Voor buitenl. markt
1920	2.321 (2.227)	2.050	1.696	271
1921	1.682 (1.616)	1.555	1.073	127
1922	2.646 (2.544)	2.417	1.622	229
1923	4.180 (4.034)	3.799	2.922	382
1924	3.738 (3.603)	3.309	2.158	428
1925	4.428 (4.266)	3.837	2.167	591
1926	4.506 (4.301)	3.908	2.084	598
1927	3.580 (3.401)	2.935	825	645
1928	4.601 (4.359)	3.776	1.259	825
1929	5.622 (5.359)	4.625	1.852	997
1930	3.510 (3.356)	2.950	50	560
1931	2.472 (2.390)	2.148	0	324

Uit deze cijfers blijkt duidelijk, dat sedert 1923 de nieuwe aankopen een dalende, de replacements — de vervangingen der reeds loopende wagens, welke met behulp van de registratie van het aantal cars en trucks kunnen geraamd — een stijgende tendens (de natuurlijke loop der dingen bij een stijgend aantal circuleerende wagens) vertoonen.

En dat, het moge nogmaals herhaald worden, ondanks de omvangrijke toepassing van het afbetalingsstelsel. Hoe de verkoopen door de afbetaling zijn gestimuleerd, moge blijken uit het feit, dat van de totale aankopen, op afbetaling werden gekocht:

Jaar	Toerautomobielen (gebruikte en nieuwe)	Bedrijfsautomobielen (gebruikte en nieuwe)
1928	59,5 pCt.	50,4 pCt.
1929	64,— "	49,5 "
1930	63,8 "	55,8 "

Behalve het cijfer der replacements vertoont, afgezien van crisisinvloeden, ook de productie voor export, zoals uit bovenstaande cijfers blijkt, een stijgende tendens.

In het voorbijgaan zij erop gewezen, dat de Vereenigde Staten en Canada een zeer prominente plaats in de auto-industrie innemen; in 1930 en 1931 hadden deze een aandeel van resp. 87 en 81 pCt. in de wereldproductie van automobielen.

Wil men omtrent de toekomstige auto-positie in de Vereenigde Staten een hypothese maken, dan dient men voor ogen te houden, dat in Amerika groote verliezen zijn geleden en ook daar, evenzeer als elders, een verlaging van het welvaartsniveau is ingetreden, een verlaging, die vermoedelijk duurzaam is en zeker grooten invloed zal hebben op een zoo conjunctuurgevoelige industrie als de auto-industrie. Juist in de productie der middenklasse-auto's, die gekocht worden door middenstanders en personen met wisselende inkomens, treffen wij den grootsten invloed van de conjunctuur aan, een invloed, die echter ook in de goedkope en dure prijsklassen zich ernstig doet gevoelen, gelijk onderstaande cijfers (waarin de invloed van de prijsdaling, die de vergelijking natuurlijk wel bezwaarlijker maakt, niet uitgeschakeld kon worden) aantonen:

Jaar	Lager dan \$ 1000	\$ 1—2000	\$ 2—3000	Boven \$ 3000
1927	1.997.200	913.600	141.000	31.600
1928	2.920.900	918.600	137.400	35.300
1929	3.904.500	735.200	130.900	26.300
1930	2.465.400	383.900	66.500	24.900
1931	1.905.200	114.500	12.700	5.800

Door de inkrimping der inkomens tengevolge van de crisis, door de verlaging van het welvaartsniveau zullen allereerst de groepen worden getroffen van de goedkope en middenklassen auto's; zij die vroeger nog juist een auto konden houden, zullen deze moeten opgeven; degenen met lage en gemiddelde inko-

mens moeten de verbetering der conjunctuur afwachten.

Daarnaast staat, dat het afbetalingsstelsel, dat vooronderstelt een optimistischen kijk op de toekomst (of zorgeloosheid) reeds op de toekomstige vraag heeft doen anticiperen en daarmee een geflatteerd beeld van de werkelijke positie heeft gegeven. (Dat de zorgeloosheid hier niet in groote mate aanwezig is geweest, blijkt uit de betrekkelijk kleine percentages van gedwongen terugnamen wegens niet nakomen van verplichtingen; voor nieuwe wagens kwamen deze in de jaren 1928 t/m. 1930 niet boven de 5,1, voor gebruikte wagens niet boven de 11 pCt. van het aantal).

Ook voor den aankoop op afbetaling zal de noodzakelijke bezuiniging door de verlaging van het welvaartsniveau een rem vormen. Alleen ten opzichte van de vervangingen, die in de laatste jaren zijn achtergebleven bij wat had mogen worden verwacht mogen wij tijdelijk, doch ook alleen tijdelijk, n.l. tot dat de achterstand ten deele is ingehaald, optimistischer zijn.

Voor de Amerikaansche auto-situatie is dan ook de aanname van een geleidelijke langzame ontwikkeling op den duur, veel gemotiveerder, naar het mij voorkomt, dan optimistische veronderstellingen zoals die van den heer Van Woerden in dit weekblad.

Ten aanzien van de auto-positie buiten Amerika past, voor zoover ik kan zien, al even weinig optimisme betreffende een plotseling sterke opleving. In Europa brengt de crisis naast groote welvaartsverschuivingen steeds groter moeilijkheden. Overheid, bedrijfsleven en individu zien zich gedwongen tot bezuinigingen; de overheden grijpen bovendien steeds verder in en drukken met haar maatregelen (verhooging belastingen en invoerrechten, contingentering, steunverleening etc.) juist het welvaartsniveau van hen, die in de termen vallen een auto aan te schaffen. Het moge dan al waar zijn, dat de auto het transportmiddel van de toekomst wordt, indien die toekomst nog weinig of geen lichtpunten met betrekking tot een verhooging van het levensniveau toont, doch integendeel de teekenen steeds meer wijzen in de richting van een lager niveau, dan zullen m.i. hieraan zeker geen bijzonder optimistische verwachtingen mogen worden geknoopt.

Geldt dit voor den toerwagen in de eerste plaats, ook het bedrijfsleven en de overheid zullen naar een zuiniger bedrijfsbeheer moeten zoeken. Of hierbij de truck uitbreiding zal vinden, kan moeilijk voorspeld worden, doch zal de toekomst moeten leeren. Voorloopig echter toont de conjunctuurlijn voor bedrijfsauto's dezelfde beweging als die der passenger cars; ook de truck is zeer conjunctuurgevoelig gelijk uit onderstaande gegevens voor Amerika en Canada blijkt (productiecijfers in 1000 wagens):

1927	497
1928	589
1929	827
1930	600
1931	434

Het feit, dat het aantal buiten Amerika geregistreerde wagens in de periode van 1929 tot 1932, blijkt de cijfers van den heer v. Woerden in het nummer van 4 October van dit weekblad, een sterke stijging, n.l. van 5.546.000 tot 7.295.000, vertoont, waarop dan in 1933 een kleine reactie tot 7.125.000 volgt, doet hieraan niets af; m.i. heeft het goedkoopere auto-transport tot de benutting op groote schaal geleid, doch deze vervanging eenmaal gegeven zijnde, zal ook hier eerder een normale ontwikkeling moeten worden verwacht.

Ten aanzien van de automobiel-industrie past dus, naar ik geloof, voorloopig op den duur veeleer de verwachting van een geleidelijken ontwikkelingsgang dan een hoera-stemming.

Een ander feit, dat aandacht vraagt, is evenwel een toenemende belangstelling voor andere toepassingen dan de bandenindustrie. Weg- en vloerbedekkingen trekken steeds groter belangstelling, doch ook hier doet de hiervoor geschetste toekomstverwachting het beeld niet buitengewoon rooskleurig zien, waarbij nog bovendien als remmende factor komt, dat de toepassing met betrekking tot de wegbedekking nog in het stadium der proefnemingen is; voor beide toepassingsmogelijkheden — die niet zonder concurrentie zijn, zoals de band, doch integendeel zich een plaats te midden van talrijke beproefde oplossingen moeten veroveren — geldt voorts als een zeer groote handicap, dat de kosten van vervaardiging in Amerika en Europa zoo hoog zijn, speciaal ook door de hoge loonen.

Ik meen dan ook, dat over het algemeen voor de ontwikkeling — onvoorziene vindingen daargelaten — eerder een geleidelijkheid, en geen plotselinge schokken, met betrekking tot de toeneming der consumptie mag worden verwacht.

Ten aanzien van het cijfervoorbeeld, dat de heer A. G. H. van Woerden in zijn artikel in het nummer van 4 October geeft, moge ik het volgende aantekenen. De raming van een productie van 6 miljoen wagens lijkt mij, zoals uit het voorgaande volgt, voorloopig rijkelijk hoog als gemiddelde, de cijfers voor vervanging van verbruikte banden zijn echter zeker, bij de aannamen van den heer v. W., te optimistisch; voor een productie van ruim 51 miljoen buiten- en bijna 52,5 miljoen binnenbanden verbruikten de Vereenigde Staten in 1930, indien wordt afgezien van andere toepassingen der ruwe rubber in de auto-industrie, blijkens mijn reeds genoemden bron, bijna 309.000 ton ruwe rubber. Bij een in gebruik zijn van 35.000.000 wagens slijten deze, op basis van de veronderstellingen van den heer v. W., $35.000.000 \times 5$ banden in drie jaar of per jaar rond 59.000.000 banden, voor welke fabricage dan rond 360.000 ton ruwe rubber zou worden gebruikt. Zouden wij daarnaast een productie van 4 miljoen wagens aannemen, dan zou het eindcijfer van den heer v. W. met nog 90.000 ton worden verminderd en resteert er van zijn 1.080.000 ton nog 750.000. Ik zie dan geheel af van een toenemend verbruik van regeneraat, dat echter op zichzelf waarschijnlijk is, omdat de consumptie hiervan door de Vereenigde Staten in 1930 nog ruim 159.000 ton (tegen rond 373.000 ton ruwe rubber) en in 1931 rond 124.000 ton (tegen 347.000 ton ruwe rubber) bedroeg; waar het regeneraat vooral in de bandenfabricage toepassing vindt, mag verwacht worden, dat een grotere levendigheid daar ook tot een toeneming van het verbruik van reclaimed rubber, dat in 1932 ruim 72.500 ton bedroeg, zal leiden.

Echter, toekomstbecijferingen hebben voor de rubber reeds zoo vaak gefaald, dat ik voor mij dit niet gaarne als een raming voor 1934 zou geven; ik onthoud er mij van mij aan cijferbespiegelingen te wagen.

Hoe staat het nu met de voortbrenging?

Laat mij allereerst even mogen vastleggen, dat de wereldvoorraad per ult. September op 633.000 ton wordt geraamd, terwijl de productie gedurende de laatste maanden wederom een stijgende tendens vertoont, die niet door de consumptie schijnt te zullen worden gevolgd; de voorraad zal dus eerder toe- dan afnemen.

In de jaren van 1922 tot 1928 werd het rubberareaal in Oost-Azië, volgens een taxatie van Whitford, uitgebreid van 4,7 tot 7 miljoen acres, en dat ten deele met aanplantingen, waarvan groote verwachtingen worden gekoesterd. Hoe groot de potentiële productie is, valt niet te zeggen; het is niet alleen een kwestie van prijs (speciaal de bevolkingsrubber), doch ook van de mogelijkheden, welke de met superieur plantmateriaal aangelegde tuinen bie-

den. Omtrent deze laatste staat nog geen langjarige ervaring ten dienste; zijn de eerste resultaten in sommige gevallen teleurstellend geweest, in andere werd aan de verwachtingen beantwoord. Het cijfer, indertijd genoemd door het door den Minister van Koloniën ingestelde Werk-comité, is dan ook slechts een raming. Bij de tegenwoordige producties moet wel in het oog worden gehouden, dat deze slechts van een gedeelte van het met rubber beplante areaal worden verkregen. Van de ondernemingstuinen in Nederl. Indië b.v. was per ult. Juli 1933, volgens opgave van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Batavia, 70.581 HA. of 17,8 pCt. van het op ult. December 1932 tapbare areaal buiten tap, de bevolkingsproductie over 1932 (rond 66.500 ton) werd verkregen van naar schatting 1/10 van het areaal (natuurlijk de economisch gunstigste tuinen, zoodat dit cijfer ter verkrijging der potentiëele productie niet met 10 kan worden vermenigvuldigd, temeer niet omdat ook zwaartap werd toegepast). Ook op Malakka en Ceylon draagt een deel niet bij tot de productie, hoewel anderzijds in een klein deel der tuinen vermoedelijk ook verzwaarde tap wordt toegepast.

Er mag evenwel niet vergeten worden, dat de productievermeerdering, welke in veel gevallen voor de ondernemingstuinen verkregen is, veelal dank zij wijziging in het tapsysteem is ontstaan, zonder dat de boomen er in het algemeen ongunstig op reageeren, zoodat hier de productie-vermeerdering en een verhooging der potentiëele productie een duurzaam karakter zullen dragen.

Daarnaast staat nog een productiefactor, welken men vaak zeer schijnt te onderschatten, n.l. de reclaimed rubber. Hoe groot het rubberverbruik, des te grooter ook de consumptie van regeneraat, niet alleen omdat een toeneming van de consumptie van ruwe rubber een prijsstijgende werking zal hebben, doch ook omdat de grondstof voor het regeneraat, de oude rubber, te overvloediger zal worden aangeboden. Het verbruik van reclaimed rubber mag zeker niet verwaarloosd worden; in het recordjaar 1929 bedroeg het Amerikaansche verbruik ruim 217.000 ton.

Voor de synthetische rubber is tot nu toe nog geen oplossing bekend, die productie op groote schaal tegen lage kosten mogelijk maakt, doch de mogelijkheid blijft, hoewel zij — zeker bij een laag prijsniveau — niet groot is en zeker niet zolang de potentiëele productie van ruwe rubber de vraag nog meer dan bevredigen kan.

Geheel afgezien dus van het autarkie-streven, dat zoowel bij Rusland als bij de Amerikaansche concerns, te sterker naarmate het prijsniveau stijgt, wederom aan den dag zal treden, kan m.i. toch een optimistische kijk op de nabije toekomst van de rubbercultuur niet als gerechtvaardigd beschouwd worden.

Wil dit nu ook zeggen, dat men in het geheel geen vertrouwen meer in de rubber mag hebben? M.i. niet voor die groepen van ondernemingen, die hun kostenpeil zoodanig omlaag gebracht hebben, dat ook een laag prijspeil hen in staat stelt te werken. Zij, die dan nog met winst of met een gering verlies de crisis kunnen doorkomen, kunnen de toekomst met vertrouwen tegemoet zien en kunnen profiteren van de voor de toekomst zeker bestaande tendens tot toeneming der consumptie, een tendens, welke zich in 1933 reeds heeft geuit. Geleidelijk aan zal met toenemende consumptie het prijsniveau mede een stijging vertoonen, welke, na afname der voorraden, de productie door hertoetreding van uitgeschakelde producenten (ondernemingstuinen, bevolking en regeneraat) in staat zal stellen aan de vraag te voldoen en dan zal het resultaat voor de reeds getapte tuinen steeds gunstiger worden. Doch het zal een zeer geleidelijke tendens zijn — tenzij nieuwe toepassingen een

versnelling teweeg zouden brengen, waarop men echter zijn verwachtingen niet mag baseeren — en ik meen, dat met de stabilisatie in de auto-industrie ook voor de rubbercultuur, ceteris paribus, een periode is aangebroken van een grootere stabiliteit, waarbij voorloopig een reserve-areaal de cultuur voor de excessen zal behoeden, die zich in het verleden hebben voorgedaan, alsmede voor de verwezenlijking van het autarkie-streven.

Wat het vraagstuk der *restrictie* betreft: de productie had zich door den dwang der omstandigheden in 1932 vrijwel aan de vraag aangepast (productie, resp. uitvoer van ruwe rubber 701.000, consumptie 663.000 ton) en dit is, naast de bekende argumenten tegen overheidsingrijpen, toch wel één der klemmendste tegen dat ingrijpen *op dit moment*. Een ontstaan evenwicht met een bepaalde groep producenten, waarbij deze, de economisch het meest gunstig gesitueerde, zich hebben gehandhaafd totdat een herstel hun weer rendabiliteit zou brengen, wordt verstoord teneinde ook de zwakkere producenten aan de productie te laten meedoen; afgezien daarvan, dat de door de aan het werk gebleven producenten gebrachte offers vergeefs zijn gebracht, althans ten deele, wordt deze groep voorts nog gedwongen in de toekomst tegen hogere kosten te werken. En ten bate waarvan? Wil men het op een kunstmatig duurzaam hoger prijsniveau aansturen, dan moet toch wel bedacht worden, dat hiervoor een zeer aanzienlijke beperking gedurende de eerste jaren noodig zal zijn en dan is het de vraag of thans uitgeschakelde producenten, in verband met de kosten van hervatting van den tap en de productiekosten, den tap wel zullen kunnen hervatten, terwijl voor de andere een stijging van den kostprijs zal intreden, voor welke een compensatie door de prijsstijging nog moet worden afgewacht. Of wordt ook hier een stelsel van overdraagbare licenties voorbereid? Doch ook dan worden, indien de prijsstijging grooteren omvang zou aannemen, de gevaren weer veroorzaakt, welke niet alleen bij een grooter verbruik van regeneraat, doch ook bij uitbreiding van het areaal elders (autarkie-streven) liggen.

Onder deze omstandigheden is, naar ik meen, dan ook wel de vraag gewettigd of de mislukking der kina- en koffie-restricties nog steeds niet voldoende leergeld heeft gekost.

PARADOXEN.

De heer Jan Schilthuis schrijft ons:

Het nummer der E.-S.B. van 11 October bevatte onder bovenstaanden titel een artikeltje van Prof. Dr. N. J. Polak, waarin op inderdaad geestige wijze gezezen wordt op een aantal tegenstellingen, die de schrijver ontdekt heeft in verschijnselen op het gebied onzer binnenlandsche politiek en vooral in de wijze, waarop de regeering in Nederland de crisis en haar gevolgen tracht te bestrijden. Een eenigszins volledige behandeling van elk der onderwerpen, waarop de in enkele volzinnen geformuleerde paradoxen betrekking hebben, zou een aantal lange artikelen eischen en het ligt allerminst in mijn bedoeling, daartoe het initiatief te nemen. Slechts wil ik mij veroorlooven op te merken, dat de uitingen van critiek volgens de methode, welke Prof. Polak hier toepast, alleen dan geen gevaren in zich bergen, wanneer duidelijk blijkt, dat zij als grap, als geestigheid bedoeld zijn. Het is echter duidelijk (onder meer wegens het feit, dat de E.-S.B. voor de publicatie werden uitgekozen), dat het Prof. Polak er niet zonder meer om te doen was, den lezer een oogenblik te laten glimlachen, doch dat zijn artikeltje een ernstiger ondergrond bezit; dat hij met zijn paradoxen wil wijzen op naar zijn meening wonde plekken in onze tegenwoordige crisis-samenleving, op ernstige

fouten in de gedragingen der Nederlandsche bevolking en het beleid der overheid. Wie dit doet door telkens enkele geestige woorden te wijden aan vraagstukken, die elk een belangrijk deel onzer samenleving beheerschen, loopt ernstig gevaar om te vervallen tot het in dezen tijd zoo sterk verbreide kwaad van holle leuzen, onbewezen stellingen, stuurmanskunst aan den wal, afbrekende critiek zonder den vereischten opbouw, en meer van dien aard. Al deze zaken zijn juist in onzen tijd voortdurend bezig, veel kwaad te stichten, en allen, die in staat zijn om, zooals Prof. Polak, te oordeelen over de in zijn paradoxen aangevoerde onderwerpen, hebben dunkt mij tot plicht hun medeburgers wegwijs te maken in den doolhof van moeilijkheden, waarin wij zijn geraakt en de methoden om ons daaruit althans eenigermate te redden. Zij dienen zich ervan te weerhouden, de gedachten nog verder te verwarren.

Prof. Polak begint met te zeggen, dat wij democraten noemen hen, die zoozeer met materiele voorspiegelingen beginselloos dingen naar volksgunst, dat zij een reactie tegen de volksgunst ontketenen. Het woord *wij* lijkt mij hier misplaatst. Ik heb wel eens gemerkt, dat de hier aangeduiden zich als democraten trachten aan te dienen, doch *wij* laten ons door hen niet misleiden en laken hun beschreven handelswijze ten zeerste. Waarom hier in een paar woorden de democratie afgemaakt, door het voor te stellen alsof zij gedragen wordt door hen, die „met materiele voorspiegelingen beginselloos dingen naar volksgunst“?

In een groot deel van zijn opsomming stelt Prof. Polak de onlangs opgetreden nieuwe regeering in gebreke. Het komt mij voor, dat hij beter had gedaan, althans met zijn paradoxen, welker beteekenis kennelijk veel dieper ligt, dan de lichte toon zou doen vermoeden, even te wachten, tot die regeering de gelegenheid heeft gehad om te toonen, wat zij in staat is te bereiken in de richting, die blijkbaar Prof. Polak wenscht, en waarin toch veel gaat van datgene, wat de regeering reeds heeft aangekondigd.

Voor zijn paradoxen op het gebied van den landbouw-crisissteun had Prof. Polak meer ruimte nodig dan voor zijn andere opmerkingen, doch hun karakter bleef hetzelfde. De schrijver wijst erop, dat de landbouwsteun ook ten goede komt aan velen, wier financiële positie hun geen recht geeft op ondersteuning door de gemeenschap. Dit is een verschijnsel, dat slechts bij zeer weinigen, waartoe ook ik niet behoor, instemming ontmoet, maar het zeer eenvoudige middel ertegen, dat Prof. Polak aangeeft, kan niet worden verdedigd met zijn bloote opmerking, dat voor het braak laten liggen van den grond geen gevaar bestaat. Er zijn nog andere garanties nodig om dat gevaar af te wenden.

Over de vraag, of, ondanks de opdrijving van de kosten van levensonderhoud de steunmaatregelen aan den landbouw gerechtvaardigd zijn, kan men van meening verschillen. Men kan daarin ook zien het streven om een voor Nederland zeer belangrijken bedrijfstak voor den wissen ondergang te behoeden en daartoe de prijzen zijner producten te houden op een peil, dat althans de kans op een catastrofe vermindert.

FEITEN OVER DEVALUATIEPOLITIEK EN WERKLOOSHEID.

De Financiële Redactie van „De Telegraaf“ schrijft ons:

Naar aanleiding van een in uw blad van 11.10.33 voorkomend artikel „Feiten over devaluatiepolitiek en werkloosheid“, ondertekend Dr. J. G. Stridiron, in welk artikel is opgenomen een „polemie“, betrekking hebbende op ons artikel „Verloop der werkloosheid“ in het Zondagochtendblad van 24 September jl., willen wij enkele opmerkingen maken. Wij doen dit niet uit zucht tot polemiseren maar uitsluitend

op grond van de in dit artikel voorkomende zinsnede: „Wij meenen reeds bij de uiteenzetting onzer statistische methodiek aangetoond te hebben, dat de methode der „Telegraaf“ tot foutieve conclusies leidt, aangezien zij het initiale niveau der werkloosheid geheel buiten beschouwing laat.“

Beginnen wij met een kleine inconsequentie, in deze „Polemiek“. Er wordt gezegd: „... Dat de ontwikkeling (in de laatste zes maanden, Jan.—Juli) tevens een vermindering der werkloosheid was, wordt in dit („Telegraaf“) artikel vanzelfsprekend genoemd en terecht. De cijfers der werkloosheid vertoonen immers een sterken seizoeninvloed, d.w.z. nemen ieder jaar in den loop van de eerste zes maanden af.“ Enkele alinea's verder heet het: „De artichenschrijver van de „Telegraaf“ kan te allen tijde voor alle Europeesche landen met de door hem gebruikte statistische methodiek komen tot een afname der werkloosheid. Hij vergelijkte dan maar steeds den stand per einde Januari met dien per eind Juli!“

Vermoedelijk heeft de heer Stridiron wat vluchtig gelezen, want wij schreven woordelijk:

„De bijeengebrachte gegevens houden geen rekening met den toestand van een jaar geleden, hoe nuttig dat ook op zichzelf zou zijn... en willen alleen het jongste verloop illustreeren. Dat deze ontwikkeling tevens een vermindering was, spreekt vanzelf; immers pleegt de werkloosheid steeds in het eerste halfjaar af te nemen, en bovendien was een lichte verbetering in den economischen toestand onmiskenbaar.“

Waarover het dus ging, was het gradueel verschil in de afneming der werkloosheid, die volgens onze eigen woorden in alle landen als absoluut verschijnsel te verwachten en vast te stellen was.

De heer S. verwijt ons, den seizoensinvloed, waarop wij *expressis verbis* de aandacht vestigden, te negeren, en hij bestrijdt onze uiteenzetting betreffende de afneming gedurende de maanden Januari—Juli 1933, door dit tijdperk met hetzelfde van 1932 te vergelijken, iets wat wij uitdrukkelijk zeiden, *niet* te willen doen.

Dat wij *juist* deze data kozen stond in ons artikel eveneens vermeld: de eerste datum — het „initiale niveau“ van onze beschouwing — is het diepste punt der werkloosheid, en de tweede datum gaf de toen meest recente gegevens.

Hiermede zouden wij kunnen volstaan. Maar waar de heer S. meent bovendien een betere methodiek aan de hand te kunnen doen, willen wij thans de zijne even onder de loupe nemen. Dr. S. gebruikt een bedrijvigheidscoëfficiënt, berekend volgens de formule

$$100 \left(\text{in een beroep werkzamen} - \text{werkloozen} \right)^1$$

werkzamen

Deze formule zou heel goed zijn, indien althans de heer S. de goede onderdeelen had gebruikt.

De eerste onjuistheid is, dat het „aantal in een beroep werkzamen“ verminderd met het aantal werkloozen *niet* het aantal te werk gestelden geeft; want het aantal in de statistiek opgenomen werkloozen komt niet overeen met hun totaal.

De tweede onjuistheid is, dat Dr. S. het aantal in een beroep werkzamen berekent door de in het „Statistische Jahrbuch“ daarvoor gegeven percentages met het bevolkingscijfer van einde 1931 te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn echter gedeeltelijk gebaseerd op cijfers van 1920 of 1921, zodat, gezien de economische structuurveranderingen, de toepassing daarvan op de bevolking van 1931 tot resultaten van twijfelachtige waarde leidt. Men had wel mogen verwachten, dat Dr. S. tenminste voor

¹ Waarom niet de eenvoudigere, en Dr. S. wel eveneens bekende formule: $\frac{\text{werkloozen} \times 100}{\text{werkzamen}}$ werd gebruikt, is niet duidelijk.

Nederland de percentages der in een beroep werkzamen volgens de telling van 1930 had gebruikt.

Wij verwaarloozen nu de onjuistheid, die ook nog wordt begaan door bij de berekening van den coëfficiënt steeds, óók voor 1933 van hetzelfde bevolkingscijfer nl. 1931 uit te gaan. De heer S. berekent dus de te werk gestelden op deze wijze, dat hij van een cijfer, dat het aantal der bevolking van 1931 vermenigvuldigd met het percentage van bijv. 1920 voorstelt, de werkloozen van 1933 aftrekt!

De derde en grootste onjuistheid wordt begaan door den heer S. als hij er geen been in ziet de rekundig gemiddelden der bedrijfscoëfficiënten der goud- en der niet-goudlanden te gebruiken en dus aan een land als Nieuw-Zeeland, met zegge 625.542 in een beroep werkzamen, evenveel gewicht toe te kennen als aan Engeland enz. Had Dr. S. één coëfficiënt van alle goudlanden — met 211 miljoen inwoners — en één voor alle niet-goudlanden — met 70 miljoen inwoners — samen berekend, dan had hij gevonden, dat deze in de eerste helft van 1933 in de niet-goudlanden 91,3 pCt. tegen 91,4 pCt. in 1932 was; in de goudlanden daarentegen van 92,0 tot 92,7 pCt. is gestegen.¹⁾

Tenslotte nog dit. Dr. S. laat het voornaamste land, dat in 1933 den gouden standaard heeft losgelaten, buiten beschouwing: de Vereenigde Staten. Hij zal misschien van meening zijn, dat een betrouwbare statistiek er niet bestaat (iets waarop wij in ons artikel de aandacht hebben gevestigd). Maar uit alle ramingen blijkt, dat de werkloosheid aldaar minder snel is afgenomen dan in de goudlanden, terwijl de in het „Monthly Bulletin of Statistics of the League of Nations” opgenomen — overigens slechts op een klein aantal arbeiders betrekking hebbende — cijfers hetzelfde verschijnsel aantoonen.

Resumeerende komt het ons voor, dat Dr. S. bij zijn polemieek blijkbaar niet begrepen heeft, wat de strekking onzer beschouwingen was. Bovendien blijkt het betoog van den heer S., dat den indruk moet maken tegen onze beschouwing en onze conclusies in te gaan, op den keper beschouwd een staving van hetgeen wij hebben betoogd. Zij het dan dat dit door hem geschiedde met gebrekkige cijfers. Waardoor de zaak niet beter wordt.

Naschrift. De opmerkingen van „De Telegraaf” zijn van tweeërlei aard; zij betreffen

1e een verdediging van *zijn* methode;

2e een aanval op *onze* methode.

ad 1. Wij hebben tegen zijn methode twee bezwaren aangevoerd:

a. dat zij de vergelijking der werkloosheid stelt tusschen twee ongelijke tijdstippen in het jaar (nl. Januari en Juli) en dus de ongelijkheid der seizoensbeweging in de verschillende landen als storende en niet elimineerbare factor in de vergelijking invoert;

b. dat zij de vergelijking der werkloosheid beperkt tot het vergelijken van het procentuele verschil in de afneming van het aantal werkloozen en zoodoende het initiale niveau der werkloosheid als tweede storende en niet analyseerbare factor in de vergelijking opneemt.

¹⁾ Deze stijging is aan de vermeerdering der werkgelegenheid in Duitsland toe te schrijven, dat Dr. S. „bezwaarlijk” tot de goudlanden rekent.

Wij hebben er in ons vorig artikel (E.S.B. pag. 792, 793) op gewezen, dat combinatie van deze beide punten tot misleidende conclusies *moet* voeren. Wanneer men de vergelijking stelt tusschen twee maanden van het jaar, waarin krachtens de algemeene, zij het ook ongelijke, seizoensbeweging der werkloosheid, het aantal werkloozen vermindert, zal men, zelfs indien de seizoensbeweging in twee landen het aantal werkloozen met eenzelfde percentage deed dalen, toch niet mogen concludeeren, dat beide landen in dezelfde conditie verkeerden: het land met de initiaal hogere werkloosheid zal na dezelfde daling van zijn indexcijfer slechter gebleven zijn dan het land met de initiaal lagere werkloosheid.¹⁾

Of om het nog eens met een eenvoudig getallenvoorbeeld toe te lichten: Indien in twee landen de initiale werkloosheid 40 resp. 20 per honderd bedraagt en in beide landen de werkloosheidsindex (op dezen initialen toestand als 100 berekend) daalt tot 75, zal de werkloosheid in het eerste land zakken van 40 op 30, in het tweede van 20 op 15.

Afgaande op de gelijke indices der werkloosheid zou men geneigd zijn te concludeeren, dat beide landen ongeveer in denzelfden toestand verkeerden; in werkelijkheid is het eerste land, bij het begin zoowel als bij het einde der periode, er het slechtste aan toe.

Wat nu de critiek op onze methode betreft: „De Telegraaf” heeft natuurlijk volkomen gelijk, wanneer hij constateert, dat de te werkgestelden in 1933 berekend zijn door de bevolking in 1931 te vermenigvuldigen met het percentage van 1920 en dit getal dan te verminderen met het aantal werkloozen van 1933.

Maar wanneer hij achter deze, door mijzelf reeds aan het licht gebrachte onthulling een uitroep teken plaatst en daarmee wil suggereeren, dat dus de door mij geproduceerde gegevens geen waarde zouden hebben, blijft op *hem* de bewijslast rusten aan te toonen, dat meer exacte (maar niet beschikbare) gegevens tot merkbaar ander resultaat zouden hebben geleid. Ik blijf van meening, dat ieder, die de continuïteit der sociale verschijnselen als werkhypothese aanvaardt voor ernstige divergenties op dit punt niet bevreesd kan zijn.

Van meer principiëel belang is zijn opmerking, dat ik „er geen been inzie” bij de vergelijking tusschen de bedrijvigheid in de groep der goudlanden en die in de groep der niet-goudlanden de *rekendkundig* gemiddelden der bedrijvigheidscoëfficiënten te gebruiken in plaats van hun *gewogen* gemiddelde.

Inderdaad: Ik zie er niet alleen „geen been in”; ik ben er sterk van overtuigd, dat de door mij gevolgde methode wetenschappelijk de meest juiste is.

Wat toch is het geval?

Bij de tegenwoordige totale ontwrichting der wereldhuishouding volgt elk land zijn eigen economische politiek: een aantal landen experimenteert met loslating van den gouden standaard; andere landen experimenteeren met handhaving van den gouden standaard. Elk land is een eigen individualiteit.

Wanneer men dan zoo goed mogelijk, geïsoleerd van de ontelbare verschillende factoren, die de economi-

¹⁾ Het cijfer-voorbeeld op pag. 793 was ietwat ingewikkeld en „niet” geheel geslaagd; daarom geven wij hier nog eens een „meer eenvoudige samenvatting van onze bedoeling.

L A N D E N	Eerste vergelijking						Tweede vergelijking					
	Cijfers De Telegraaf			Cijfers Stridiron			Cijfers De Telegraaf			Cijfers Stridiron		
	'27-'29 3	1932	A	'27-'29 3	1932	A	Jan./ Juni '32	Jan./ Juni '33	A	Jan./ Juni '32	Jan./ Juni '33	A
1. Niet-Goudlanden	96,5	91,3	5,2	98,1	94,4	3,7	91,4	91,3	0,1	94,5	94,1	0,4
2. Goudlanden	98,1	92,3	5,8	98,8	93,4	5,4	92,-	92,7	-0,7	93,3	92,7	0,6
3. Goudlanden zonder Duitsland..	—	—	—	—	—	—	96,3	95,8	0,5	95,1	93,9	1,2
4. Goudland Nederland	99,2	91,5	7,7	99,2	91,5	7,7	92,1	89,4	2,7	92,1	89,4	2,7

A = Accres der werkloosheid.

sche lotgevallen van een land bepalen, de vraag wil onderzoeken: Biedt handhaving of biedt loslating van den gouden standaard de beste kansen op vermindering van werkloosheid, dan is elk land, hetzij groot of klein, een experiment op zichzelf, en dus in de kansrekening recht hebbende op hetzelfde gewicht i.c. één.

Wat baat het een klein land of — hetgeen volstrekt niet onwaarschijnlijk is — een groot land als Frankrijk, dat van nature en krachtens zijn geheele economische structuur voor autarkie een zekere praedispositie vertoont, er bij handhaving van den gouden standaard nog vrij bevredigend afkomt? Is de werkloosheid in Nederland minder, omdat de werkloosheid (voorloopig althans) in Frankrijk nog zooveel lager is?

Een gewogen gemiddelde van deze onafhankelijke grootheden mist elken redelijken zin.

Wij wraken dus principiëel de door „De Telegraaf” voorgestelde methode als onwetenschappelijk — maar anderzijds houden wij er niet van onze tegenstanders karig te behandelen.

Laten wij zijn methode eens toepassen en zien of inderdaad de conclusies, waartoe zij voert, geheel anders zijn dan de onze.

In vorenstaande tabel vindt men het resultaat.

Wat blijkt nu?

Eerste vergelijking:

bedrijvigheid	1927—'29	versus 1932.
	3	

Uit de cijfers van „De Telegraaf”, precies als uit onze cijfers blijkt, dat de werkloosheid in de goudlanden sterker is toegenomen dan in de niet-goudlanden en in Nederland nog zeer aanzienlijk sterker dan in de goudlanden.

Alleen schijnt volgens de cijfers van „De Telegraaf” het verschil tusschen goudlanden en niet-goudlanden (5,2 en 5,8 toeneming) minder frappant, dan bij de door mij gevolgde rekenwijze (3,7 en 5,4 toeneming).

Maar hoe is dit verschil te verklaren?

Het antwoord is eenvoudig: Wanneer men met een gewogen gemiddelde per groep rekent, wordt het cijfer der niet-goudlanden practisch beheerscht door Engeland, dat alleen reeds twee derden van de geheele groep uitmaakt: ieder die de structuur van het Engelsche bedrijfsleven kent, weet dat dit minder dan eenig ander tegen de scherpe internationale concurrentie bestand was: dat in dit land dus een, voor een niet-goudland, exceptioneel hooge stijging der werkloosheid heeft plaats gevonden, is niet te verwonderen, maar mag geen reden zijn om de verzachtende werking van muntdevaluatie in het algemeen te miskennen.

Tweede vergelijking: bedrijvigheid Januari t/m. Juni 1932 versus zelfde maanden 1933.

Oogenschijnlijk is hier een tegenspraak: De cijfers van „De Telegraaf” wijzen op het afnemen der werkloosheid in de goudlanden, die van mij op een sterkere toeneming dan in de niet-goudlanden.

Hoe is dit verschil te verklaren?

Uitsluitend — „De Telegraaf” wijst er reeds op — uitsluitend uit de aanwezigheid van Duitschland in de groep der goudlanden.

Wij waren zoo royaal het — zij het onder eenig voorbehoud — die plaats te laten, omdat bij onze methode elk land maar een bescheiden aandeel in het gemiddelde heeft.

Bij de methode van „De Telegraaf” moet men de structuur der groote landen, die practisch de ligging van het gewogen gemiddelde bepalen, terdege onder de loupe nemen en dan lijdt het geen twijfel, dat Duitschland anno 1933, welks valuta-regelingen een veld van studie op zichzelf vormen, niet als normaal goudland kan worden beschouwd.

Trekt men dus de vergelijking zonder Duitschland,

dan vertoonen de cijfers van beide methoden weer hetzelfde resultaat: *de toestand in de goudlanden is slechter dan in de niet-goudlanden; de toestand van Nederland is slechter dan het gemiddelde der goudlanden.*

Wij hebben de cijfers opnieuw laten spreken; maar kan iemand, in gemoede, nog twijfelen aan de juistheid van bovenstaande conclusie?

Nederland als oud vrijhandelsland met geringe natuurlijke hulpbronnen is, minder dan eenig ander land, bestand tegen afsnoering uit het wereldverkeer; handhaving van den gouden standaard maakt deze afsnoering in sterkere mate onvermijdelijk, dan loslating van dezen standaard.

Dr. J. G. STRIDIRON.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Amerikas Nöte heute und morgen door Karl von Schumacher. (Zürich/Leipzig 1933; Orell Füssli Verlag. Prijs Zw. Frs. 3,50, R.M. 2,80).

In deze brochure van 84 blz. wijdt Karl von Schumacher, die in den afgelopen winter in de Vereenigde Staten heeft gereisd, in beknopten vorm heldere beschouwingen aan den huidige toestand in Amerika. De eerste vier hoofdstukken over New-York, Detroit, Madison (agrarisch centrum) en Washington behandelen enkele belangrijke problemen uit het economische en sociale leven van de Ver. Staten. Wat New-York betreft, wijst de schrijver op de kracht en op de zwakte van deze stad. Indien de Ver. Staten voor de overige deelen van de wereld open blijven, is de toekomst van deze stad verzekerd. In een land echter, dat niet alleen in het economische en het politieke leven, maar ook in het geestelijke leven steeds meer er naar streeft, zich af te zonderen, zal spoedig voor een New-York in zijn huidige omvang geen plaats meer zijn. Het voorbeeld van Constantinopel en St. Petersburg, die beide door een verengend nationalisme van hun functiën en hun betekenis zijn beroofd, toont helaas duidelijk, dat een dergelijke ontwikkeling mogelijk is, ja zelfs, dat zij in de tendens van den tijdgeest ligt.

Het belangrijkste deel van zijn brochure achten wij het hoofdstuk over het verschijnsel, dat er, ondanks de crisis, in de Ver. Staten geen klassenhaat bestaat. Dit wordt in de eerste plaats toegeschreven aan het bestaan van het rassenvraagstuk en aan den invloed van religieuze gemeenschappen en verder aan de natuur van het volk. De sociale structuur, het onderwijs en de opvoeding hebben van de Amerikanen individualisten van het standpunt van de klassensamenhoorigheid gemaakt. Men heeft hem geleerd de oorzaak van mislukking bij zichzelf te zoeken. Zoo komt de Amerikaan nauwelijks op het idee, ook niet dan, wanneer hij daartoe volkomen gerechtigd is, de oorzaak van de werkloosheid bij de bovenste klasse van de maatschappij te zoeken en deze, zooals de Europeesche proletariër doet, daarvoor te haten, dat hij niet omhoog gekomen is. De schrijver wijst er in dit verband op, dat de wortels van het klassengevoel en van den klassenhaat in Europa niet alleen bij de socialisten te zoeken zijn, maar ook min of meer bij alle andere partijen.

„Überall ist dieses typisch europäische Streben, persönliche Misserfolge sozial abzureagieren, die Wurzel der Klassenbildung; eine Klassenbildung, die typischerweise fast immer gegen jemanden, sei es das Kapital, die Juden, ja selbst gegen den Marxismus entsteht.”

Uit het ontbreken van dezen geest van klassenstrijd is, volgens den schrijver, ook de Amerikaansche gelijkheid te verklaren. Deze gelijkheid heeft, volgens den schrijver, voordeelen, maar aan den anderen kant ook zeer zeker groote nadeelen.

Belangrijk is hetgeen de schrijver mededeelt over

het sociale plichtsgevoel van den Amerikaan. Ondanks het ontbreken van wettelijke werkloosheidsverzekeringen, is er, volgens hem, in dezen laatsten winter in Amerika geen gebrek geleden. Wij kunnen, om dit gezegde te verduidelijken, niet beter doen dan hier de volgende passage uit zijn boek aan te halen:

„Ich hatte selber Gelegenheit, besonders in New-York, die Obdachlosenasyale mit ihren Riesensälen zu besuchen, wo trotz der Tausende, die darin schlafen, die Luft besser ist als bei uns im Winter in mancher Bauernstube, und das Essen zu kosten, das wenigstens ausreicht, um jeden bei Kräften zu erhalten.”

„Aerzte und andere Menschen, die etwas von sozialer Fürsorge verstehen, bestätigten mir nicht nur in New-York, sondern auch in Detroit und Chicago, wo die Bedingungen noch schlechtere sind, dass überall dem schlimmsten Elend mit Erfolg gesteuert worden ist. Seriöse Aerzte versichern sogar, in New-York und Chicago sei, trotz einzelnen Fällen von Unterernährung, doch der Gesundheitszustand der Bevölkerung noch nie so gut gewesen wie in diesem Hungerwinter.”

De schrijver wijst er tenslotte op, dat het sociale gevoel in verbinding met het ontbreken van iederen vorm van klassenhaat wellicht het grootste actief is, waarover het kapitalisme in de Vereenigde Staten nog beschikt.

V. D. V.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Juli 1933	Jan./Juli 1933	Jan./Juli 1932
Prod. Steenkolen in tonnen	1.045.299	7.338.691	7.266.745
Aantal normale werkdagen	261	178	169

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	8.062 ²⁾	73.744	89.381
Netto-productie in tonnen..			
Aantal normale werkdagen	14	154	175

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Aantal normale werkdagen	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
Afgeleverd:			
Geraff. zout(ton)	4.720	31.513	34.005
Industriezout(„)			
Afvalzout(„)			
Aantal normale werkdagen	26	179	178

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Aug. 1933	{10.877 ³⁾ 23.392 ⁵⁾	74	182
1 Aug. 1932	{11.209 ³⁾ 24.792 ⁵⁾	85	214

1) Staatsmijnen Emma, Hendrik, Maurits, 25 de Domaniale mijn; 23 Staatsmijn Wilhelmina; 22 Willem-Sophia; 19 Oranje-Nassaumijnen en Mijn Julia; 17 Mijn Laura 2) 5.525 ton ruwe kool, 2.537 ton bruinkoolbriketten. 3) Bovengronds. 4) Incl. 2.054 arbeiders in de nevenbedrijven. 5) Ondergronds. 6) Incl. 2.078 arbeiders in de nevenbedrijven.

OVERZICHT DER OPBRENGSTEN VAN HET STAATSBEDRIJF DER P.T.T.

JULI 1933.

Omschrijving	Werkelijke opbrengst Juli 1933	Meer of minder dan	
		Juli 1932	Begrooting
Posterijen	f 3.126.925	- f 20.815	- f 98.875
Telegrafie	398.825	+ „ 19.130	+ „ 45.265
Telefonie	2.098.827	+ „ 114.633	+ „ 99.327
Postcheque- en Girodienst	480.934	- „ 60.386	+ „ 71.834
Totalen.....	f 6.105.511	+ f 52.562	+ f 117.551

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 2½ 19 Sept. '33	Lissabon 6 13 Mrt. '33
Bk. { Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen 2 30 Juni '32
{ Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33	Madrid 6 26 Oct. '32
Athene 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 2 19 Oct. '33
Batavia 4½ 16 Aug. '33	Oslo 3½ 22 Mei '33
Belgrado 7½ 20 Juli '31	Parijs 2½ 9 Oct. '31
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3½ 25 Jan. '33
Boekarest 7 3 Mrt. '32	Pretoria 3½ 15 Mei '33
Brussel 3½ 13 Jan. '32	Rome 3½ 4 Sept. '33
Budapest 4½ 17 Oct. '32	Stockholm ... 3 1 Juni '33
Calcutta 3½ 16 Feb. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 3 6 Mei '33	Weenen 5 23 Mrt. '33
Helsingfors 5 4 Sept. '33	Warschau... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 3 1 Juni '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	28 Oct.	23/28 Oct.	16/21 Oct.	9/14 Oct.	24/29 Oct.	26/31 Oct.	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	3/8	3/8-1/2	7/16-5/8	3/8-1/2	1/4-1/2	27/8-31/8	31/4-1/16
Prolong.	1	1	1	1	1	3	21/4-1/4
Londen							
Daggeld...	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/4-1	4-5	13/4-2
Partic. disc.	7/8-15/16	13/16-15/16	3/4-7/8	11/16-3/4	3/4-7/8	57/16-7/8	41/4-3/4
Berlijn							
Daggeld...	4 1/2-5 5/8	4 1/4-5 5/8	4 1/4-5 5/8	4 1/4-5 1/2	4 1/2-5 1/2	8-9	—
Maandgeld	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-5 1/2	8-10	—
Part. disc.	37/8	37/8	37/8	37/8	37/8	8	2 1/8-1/2
Warenw...	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/4	8 1/2	—
New York							
Daggeld 1)	3/4	3/4	3/4	3/4	1-1/4	2 1/2-3/4	13/4-2 1/2
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	5/8	4 1/2	—

1) Koers van 27 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
24 Oct. 1933	1.70¾	7.98	59.11	9.70½	34.57	100½
25 „ 1933	1.64	7.84¾	59.11	9.70½	34.57½	100½
26 „ 1933	1.61	7.84	59.12½	9.70½	34.57½	100½
27 „ 1933	1.65½	7.80½	59.14	9.70½	34.58	100½
28 „ 1933	1.68½	7.90½	59.20	9.70½	34.59	100½
30 „ 1933	1.63	7.80½	59.16	9.70½	34.58½	100½
Laagste d.w.1)	1.61	7.79	59.07½	9.69	34.52½	99¾
Hoogste d.w.1)	1.75	8.06	59.20	9.70½	34.60	100½
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
24 Oct. 1933	48.04½	—	7.36	1.49	13.05	20.76
25 „ 1933	48.05	—	7.36	1.49	13.07½	20.76
26 „ 1933	48.03	—	7.36	1.49	13.03	20.75
27 „ 1933	48.02	—	7.36	1.49	13.07	20.75
28 „ 1933	47.92½	—	7.36	1.49	—	—
30 „ 1933	48.02	—	7.36	1.50	13.06	20.75
Laagste d.w.1)	47.92½	—	7.32½	1.45	13.00	20.65
Hoogste d.w.1)	48.10	28.—	7.40	1.52½	13.12½	20.85
Muntpariteit	48.12½	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
24 Oct. 1933	41.20	35.70	40.15	3.52½	64½	1.69
25 „ 1933	40.55	35.20	39.50	3.47½	64½	1.62
26 „ 1933	40.60	35.20	39.50	3.45	64½	1.62
27 „ 1933	40.45	35.—	39.30	3.45	64½	1.62
28 „ 1933	40.87½	35.35	39.75	3.50	64½	1.62½
30 „ 1933	40.30	34.90	39.25	3.45	64	1.61
Laagste d.w.1)	40.—	34.60	39.—	3.40	—	1.59
Hoogste d.w.1)	41.50	35.95	40.40	3.57½	64½	1.71
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95%)	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
24 Oct. 1933	4,78½	5,85	35,70	60,30
25 „ 1933	4,72 11/16	5,86	35,95	60,60
26 „ 1933	4,74½	5,87	35,75	60,45
27 „ 1933	4,70	5,77½	35,35	59,80
28 „ 1933	4,72½	5,84	35,60	60,15
30 „ 1933	4,75½	5,85	35,85	60,45
31 Oct. 1932	3,28 11/16	3,92¾	23,75	40,20½
Muntpariteit ..	4,86	3,90½	23,81½	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	14 Oct. 1933	21 Oct. 1933	23/28 Oct. 1933 Laagste	28 Oct. 1933 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97½	97½	97½	97½
Athene	Dr. p. £	562½	565	540	590
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ^{5/8}	1/10 ^{5/8}	1/10 ^{5/8}	1/10 ^{5/8}
Budapest ...	Pen. p. £	18½	18½	17½	19½
Buenos Aires	d. p. \$	44½	43½	43	43½
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/63 ^{3/64}	1/61 ^{1/32}	1/53 ^{1/32}	1/61 ^{1/32}
Constantin ..	Piast. p. £	648	660	650	670
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/5 ^{3/10}	1/5 ^{1/8}	1/4½	1/5 ^{3/8}
Kobe	Sh. p. yen	1/23 ^{1/10}	1/27 ^{1/10}	1/23 ^{1/8}	1/29 ^{1/10}
Lissabon ...	Escu. p. £	104	106½	104	108
Mexico	\$ per £	16	16	15½	17
Montevideo ..	d. per £	37	36	35½	37
Montreal ..	\$ per £	4.70½	4.67½	4.68	4.87
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4½	4½	4½	4½
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/33 ^{1/10}	1/33 ^{1/10}	1/3	1/33 ^{1/8}
Singapore ..	id. p. \$	2/43 ^{1/32}	2/43 ^{1/32}	2/4	2/43 ^{1/10}
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	28½	28½	27½	29½

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen 1)		N. York 2)	
Date	Prijs	Date	Prijs
24 Oct. 1933..	18½/10	24 Oct. 1933....	128/1
25 " 1933..	18½/10	25 " 1933....	130 1
26 " 1933..	18½/10	26 " 1933....	130,9½
27 " 1933..	18½/10	27 " 1933....	131½
28 " 1933..	18½/10	28 " 1933....	129/8
30 " 1933..	18½/10	30 " 1933....	131½
31 Oct. 1932..	18½/8	31 Oct. 1932....	125/5
27 Juli 1914..	24½/10	27 Juli 1914....	84/10½

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	15 Oct. 1933	23 Oct. 1933
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 25.119.566,98	f 31.325.303,08
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 312.133,29	" 317.128,32
Voorschotten op ultimo Sept. 1933 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op de Rijksink. bel.	" 1.555.539,18	" 1.555.539,18
Voorschotten op ultimo Sept. 1933 aan de gem. verst. op aan' haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting ..	" 2.372.691,25	" 2.372.691,25
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 209.770.215,20	" 212.505.679,61
Id. aan Suriname.....	" 12.699.227,—	" 12.673.959,84
Id. aan Curaçao.....	" 5.494.966,27	" 5.407.445,56
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Saldo der prestek. v. Rijkscomptabelen Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 102.715.901,96	" 102.989.591,43
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldeningen aan gemeenten (saldo)....	" 37.225.501,04	" 39.267.467,34
	" 9.141.320,17	" 11.231.320,17
	" 44.999.547,34	" 44.997.570,34
Verplichtingen.		
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 333.556.000,—	f 333.556.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 191.220.000,—	" 191.220.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.436.212,50	" 1.433.070,50
Schuld op ultimo Sept. 1933 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fonds. alsmede op die bel. en op de verm. bel.	" —	" —
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen 1)	" 12.931.883,93	" 12.931.481,72
Id. aan het Staatsbedrijf. P., T. en T. 1)	" 103.990.696,45	" 104.193.244,78
Id. aan andere Staatsbedrijven 1).....	" 20.300,70	" 20.300,70
Id. aan diverse instellingen 1).....	" 114.649.144,69	" 117.139.010,35

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	23 Oct. 1933	30 Oct. 1933
Saldo Javasche Bank.....	f 1.716.000,—	f 2.129.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	" 74.663.000,—	" —
waaronder Muntbiljetten.....	" 309.000,—	" —
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. Schatkistpromessen.....	" 212.506.000,—	" 212.827.000,—
Schatkistpromessen.....	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Schatkistbiljetten.....	" 20.365.000,—	" 20.365.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	" 1.399.000,—	" 1.141.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.....	" 9.238.000,—	" 9.238.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.....	" 1.392.000,—	" 1.362.000,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekening 1)
30 Sept. 1933..	706	1.332	407	718	2.362
23 " 1933..	708	1.025	427	716	2.311
16 " 1933..	709	1.057	423	715	2.297
9 " 1933..	707	1.186	569	713	2.298
2 " 1933..	707	1.269	567	716	2.300
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 30 October 1933.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 24.780.209,—	
	Bijbnk. " 562.817,95	
	Ag. sch. " 4.154.453,60	f 29.497.480,55
Papier o. h. Buitentl. in disconto		" —
Idem eigen portef.	f 1.572.500,—	" —
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		" 1.572.500,—
Beleeningen		
incl. vrsch.	Hfdbk. f 98.756.900,21)	
	Bijbnk. " 3.286.674,25	
in rek.-crt. op onderp.	Ag. sch. " 41.298.678,40	
	f 143.342.252,86	
Op Effecten	f 142.078.153,81)	
Op Goederen en Spec.	" 1.264.099,05	" 143.342.252,86)
Voorschotten a. h. Rijk		" —
Munt, Goud	f 111.859.785,—	
Muntmat., Goud	" 781.483.699,58	
	f 893.343.484,58	
Munt, Zilver, enz.	" 26.595.623,55	
Muntmat., Zilver	" —	" 919.939.108,13)
Belegging 1/6 kapitaal, reserves en pensioenfonds		" 21.472.967,89
Gebouwen en Meub. der Bank		" 5.000.000,—
Diverse rekeningen		" 10.412.481,63
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)		" 18.331.195,17
	f 1.149.567.936,23	

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	" 3.749.272,82
Bijzondere reserve	" 5.000.000,—
Pensioenfonds	" 8.767.471,23
Bankbiljetten in omloop	" 929.258.505,—
Bankassigatiën in omloop	" 107.580,70
Rek.-Cour. Het Rijk	f 17.101.388,87
saldo's: Anderen	" 163.695.248,87
	" 180.796.637,74
Diverse rekeningen	" 1.888.518,74
	f 1.149.567.936,23

Beschikbaar metaalsaldo	f 476.393.371,88
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	" 1.190.983.425,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—

2) Waarvan in het buitenland " 3.123.745,47

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaalsaldo	Dekking-perc.
	Munt	Muntmat.				
30 Oct. '33	111860	781.484	929.259	180.904	476.393	83
23 " '33	111860	765.170	900.092	191.438	467.249	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkistpromessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)
30 Oct. 1933	29.497	—	143.342	1.572	10.412
23 " 1933	29.442	—	141.473	1.572	10.224
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaalsaldo
28 Oct. '33 2)	139.190	—	187.490	26.540	53.578
21 " '33 2)	136.740	—	188.660	23.790	51.760
30 Spt. 1933	97.929	39.136	191.204	22.606	51.540
23 " 1933	99.927	38.565	190.295	25.664	50.108
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Discont. o's	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dekking-percentage
28 Oct. '33 2)	350	75.590	—	11.730	65
21 " '33 2)	180	74.950	—	13.430	64
30 Spt. 1933	280	9.239	56.612	12.503	63
23 " 1933	569	9.279	56.611	13.078	63
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluftp. der activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in Banking circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
25 Oct. 1933	191.787	369.258	81.189	8.501	14.501
18 „ 1933	191.732	370.596	79.782	8.501	15.556
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
25 Oct. '33	77.986	15.905	104.146	45.775	82.529	49,7
18 „ '33	81.468	14.458	108.959	45.569	81.136	48,-
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
20 Oct. '33	81.786	808	1.286	4.261	1.331	2.802	3.200
13 „ '33	82.000	827	1.286	4.264	1.346	2.812	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 1)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
20 Oct. '33	6.375	2.351	80.939	1.741	2.253	17.715
13 „ '33	6.375	2.266	81.668	1.602	2.167	17.524
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Develeen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
23 Oct. 1933	389,7	48,9	23,3	2.970,4	53,7
15 „ 1933	383,8	68,5	28,2	3.117,7	55,0
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa 2)	Circu-latie	Rekg.-Crf.	Diverse Passiva
23 Oct. 1933	319,5	550,6	3.326,5	410,6	237,6
15 „ 1933	320,7	538,5	3.426,0	391,4	232,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 23, 15 Oct. 1933, resp. 32, 26 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1933	Goud		Binnen- en buitenland-sche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
26 Oct.	2.710	67	751	63	355	40	3.438	138	401
19 „	2.710	67	747	68	355	40	3.446	160	373

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ 2)	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
4 Oct. '33	3.591,8	2.715,4	219,2	123,0	7,2
27 Sept. '33	3.591,8	2.748,7	231,8	133,2	6,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
4 Oct. '33	2.309,2	2.999,4	2.780,2	145,6	62,1	65,9
27 Sept. '33	2.274,4	2.972,8	2.807,8	145,9	62,1	66,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschebare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

3) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
27 Sept. '33	22	8.540	7.989	1.936	15.869	4.501
20 „ '33	20	8.560	8.032	1.883	15.886	4.502

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

31 October 1933.

De tarwe-markten in Noord-Amerika hebben in de afgelopen week vrij sterk geschommeld. In de Ver. Staten heeft de herhaalde belofte van den president, dat de prijzen zouden worden opgezet, opnieuw een speculatieve koop-lust doen ontstaan. Ook deed het besluit goud aan te doen koopen boven de internationale marktwaarde den dollar-koers dalen en aankopen van tarwe voor rekening der regeering steunden de markt. Naar het heet, zijn deze in-koop bestemd voor steun aan de werkloozen, doch dit wordt betwijfeld en velen meenen, dat de aankopen ge-schied zijn om de markt te steunen en dat er geen plan-nen bestaan omtrent het gebruik van de gekochte tarwe. Verder ondervond de markt de gevolgen van de mededeeling, dat de boeren zich verplicht zouden hebben tot een beperking van 9 miljoen acres in de met tarwe bebouwde oppervlakte overeenkomstig den wensch van den presi-dent. Nadat in het begin der afgelopen week aan de ter-mijnmarkt te Chicago eene verlaging was ingetreden, heeft een snel herstel plaats gevonden. Tegen het einde der week daalden de prijzen weder iets, het slot was 2 dol-larcenten per 60 lbs. hooger dan een week geleden. De stemming te Winnipeg volgde in hoofdzaak die te Chica-go, alleen waren de verlagingen er grooter. Het slot te Winnipeg was 2¼ dollarcenten lager dan een week ge-leden.

In Argentinië, waar evenals in Noord-Amerika in de voorafgaande week de koersen flink gestegen waren, zijn zij in de afgelopen week geleidelijk weder gedaald. Gedu-rende de laatste dagen was er weder eenige tijdelijke ver-betering. Vergeleken met een week geleden was het slot te Buenos Aires 26 centavos lager, te Rosario 35 centavos lager. Koopers van tarwe in Europa vertrouwden de prijsverbetering voor Manitoba-tarwe niet recht, terwijl ook met een mogelijke verdere verlaging van den dollar-koers rekening gehouden werd. De vooruitzichten voor tarwe in Argentinië blijven gunstig en goede opbrengsten worden verwacht. In Australië is het weder niet onver-deeld gunstig voor de tarwe, welke in sommige streken dringend behoefte heeft aan meer regen. Schattingen van de opbrengst blijven tusschen 165 en 175 miljoen bushels. Een recente particuliere schatting raamt de opbrengst van tarwe in de Canadeesche Prairie provincies op 247 mil-lioen bushels tegen de laatste officiële schatting op 1 Sep-tember van 264 miljoen bushels.

Aan de rogge-markt trad in de afgelopen week geen verbetering in; het blijft voor de exporteerende landen onveranderd moeilijk om koopers voor rogge te vinden. Hoewel de prijzen zeer laag waren, zijn zij in de afgeloopen week eerder nog iets gedaald. Hongarije heeft vóór den oorlog rogge geëxporteerd naar Noord-Amerika voor de fabricage van alcohol. Nu het zoo goed als zeker is, dat het drankverbod in de Ver. Staten wordt afgeschaft, schijnt men de zaken in Hongaarsche rogge weder op te nemen.

De stemming voor maïs was gedurende de afgelopen week vast. Wel trad eenige verlaging in het begin der week in, nadat de koopers weigerden de sterk verhoogde prijzen te betalen, doch spoedig daarna verbeterde de vraag en werd de verlaging van het begin der week weder geheel ingehaald. De hoeveelheden onderweg zijnde Plata-maïs werden als niet te groot voor de behoefte be-schouwd en het aanbod van spoedige Donaumaïs is zeer klein. Ook de koersen in Argentinië waren teleurstellend. Het slot te Buenos Aires was 26 centavos lager, te Rosario 20 centavos lager dan een week geleden. Op latere aflading komen slechts zaken van beperkten omvang tot stand nu ook daarvoor de prijzen verhoogd zijn. Zoowel Russische als Donaumaïs worden aangeboden, de eerste per November en December aflading, de laatste per Decem-ber aflading. De laatste berichten over Roemeensche maïs luiden niet gunstig door dat weer in de afgelopen week. Men meent, dat ongeveer 25 pCt. niet tot rijpheid zal komen.

Gerst was in tegenstelling met maïs gedurende de geheele week flauw, hoewel de prijzen aanmerkelijk lager zijn dan die voor maïs. Grote verschepingen van Rus-sische gerst hebben dringend aanbod doen ontstaan, welke eene prijsverbetering tegenhield.

SUIKER.

De flauwe stemming der laatste weken maakte deze week plotseling plaats voor prijshoudende markten in Europa, tengevolge van een plotselinge draai in Ame-

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G. 2)		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		DRUIVEN Black Alicante p. KG. Westland		TOMATEN A p. 100 KG Westland		BLOEM- KOOL le soort p. 100 st. Groot- broek 5)		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v. 3kw. per Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%
1925	17,20	100,0	13,07	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	0,80	100,0	20,—	100,0	14,80	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—
1929	12,25	71,2	10,87	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	0,64	80,0	16,—	80,0	17,23	116,4	96,40	103,7	93,12	120,2
1930	9,67	56,3	6,22	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	0,62	77,5	20,—	100,0	14,22	96,1	108,—	116,1	72,90	94,—
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	0,49	61,3	14,50	72,5	7,54	50,9	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22	30,4	4,62	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	0,41	51,3	11,50	57,5	9,92	67,0	61,—	65,6	37,50	48,4
Jan. 1931	6,52	37,9	4,—	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	—	—	—	—	—	—	96,—	103,2	56,—	72,3
Febr. "	5,77	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	—	—	—	—	—	—	91,—	97,8	50,—	64,5
Maart "	5,62	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	—	—	—	—	—	—	90,—	96,8	51,—	65,8
April "	5,90	34,3	4,42	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	—	—	—	—	—	—	97,—	104,3	47,—	60,6
Mei "	6,15	35,8	4,97	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	—	—	—	—	—	—	98,—	105,4	45,—	58,1
Juni "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	—	—	—	—	—	—	101,—	108,6	41,—	52,9
Juli "	5,42	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	—	—	—	—	—	—	95,—	102,2	49,—	63,2
Aug. "	4,97	28,9	4,02	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	0,65	81,3	8,50	42,5	—	—	94,—	101,1	54,—	69,7
Sept. "	4,77	27,8	4,27	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	0,48	60,0	9,—	45,0	12,21	82,5	84,—	90,3	50,—	64,5
Oct. "	5,—	29,1	4,47	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	0,34	42,5	17,50	87,5	4,38	29,6	75,—	80,6	49,—	63,2
Nov. "	5,82	33,9	5,47	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	—	—	—	—	6,04	40,8	72,—	77,4	48,—	61,9
Dec. "	4,92	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	—	—	—	—	—	—	70,—	75,3	43,—	55,5
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	—	—	—	—	—	—	70,—	75,3	40,—	51,6
Febr. "	5,30	30,8	5,07	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	—	—	—	—	—	—	68,—	73,1	34,—	43,9
Maart "	5,52	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	32,—	41,3
April "	5,65	32,7	6,22	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	28,—	36,1
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	26,—	33,5
Juni "	5,22	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	34,—	43,9
Juli "	4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	15,50	77,5	—	—	64,—	68,8	35,50	45,8
Aug. "	5,20	30,2	4,07	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	0,56	70,0	8,—	40,0	—	—	62,—	66,7	40,50	52,2
Sept. "	5,47	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	0,37	46,3	5,50	27,5	9,78	66,1	55,—	59,1	42,50	54,8
Oct. "	5,25	30,5	3,92	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	0,30	37,5	17,—	85,0	9,81	66,3	51,—	54,8	44,—	56,8
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	—	—	—	—	10,18	68,8	53,—	57,0	46,—	59,3
Dec. "	4,72	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	53,—	57,0	46,—	59,3
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "	4,77	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	45,—	58,1
Maart "	5,05	29,4	3,82	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0	46,—	59,3
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3
Mei "	5,40	31,4	3,77	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	63,2
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	61,9
Juli "	5,82	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	48,50	62,6
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	0,41	51,3	8,—	40,0	—	—	49,—	52,7	49,25	63,5
Sept. "	4,95	28,8	3,47	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	0,25	31,3	2,70	13,5	9,28	62,7	50,25	54,0	54,—	69,7
Oct. "	4,45	25,9	3,10	23,7	61,50	26,6	71,00	30,1	145,00	31,4	0,24	30,0	3,44	17,2	3,63	24,5	52,—	55,9	54,50	70,3
Nov. "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,00	25,9	66,00	28,0	139,00	30,1	0,26	32,5	6,50	32,5	2,68	18,1	53,—	57,0	54,—	69,7
Dec. "	4,30	25,0	3,—	22,9	58,00	25,1	61,00	25,9	135,00	29,2	0,29	36,3	9,—	45,0	4,75	32,1	60,—	64,5	54,—	69,7
23	4,50	26,2	3,—	22,9	59,50	25,7	60,00	25,4	142,50	30,8	0,30	37,5	15,45	77,3	6,12	41,4	60,—	64,5	54,50	70,3
30	4,40	25,6	2,95	22,6	62,50	27,0	59,00	25,0	144,50	31,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Jan. 1928 Matting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 K.G. Zuid-Russische. 4) De jaren 1928 en 1929 Broek op Langendijk. 5) 7 Oct. 6) 13 Oct. 7) 20 Oct. 8) 27 Oct. 9) 5 Oct. 10) 12 Oct. 11) 19 Oct. 12) 26 Oct. 13) 6 Oct.

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerfolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tim 33.90 Bt s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66P \$cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Col- onial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.	KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto					
	f.	%	\$	%	\$cts.	%	\$cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	f.	%				
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
Jan. 1931	10,30	95,4	0,85	50,6	6,08	40,9	10,30	44,3	8,31	28,4	3,09	33,1	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
Febr. "	10,30	95,4	0,85	50,6	6,14	41,3	10,95	47,1	9,58	32,7	3,55	38,0	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
Maart "	10,30	95,4	0,66	39,3	6,07	40,9	10,90	46,9	9,70	33,1	3,56	38,1	25,25	45,9	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
April "	10,15	94,0	0,53	31,5	5,66	38,1	10,25	44,1	8,68	29,7	3,31	35,4	24,50	44,5	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
Mei "	10,00	92,6	0,53	31,5	5,37</															

	ZUIVEL EN EIERN										METALEN										
	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Notering	BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel- Centr.	KAAS Edammer Alkmaar Fabrieke- kaas kl. m/merk	EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.	KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton	TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton	IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton	GIETERIJ- IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen	ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton	GOUD cash Londen per ounce fine	ZILVER cash Londen per Standard Ounce									
1925	2.31	100.0	56.00	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	73/-	100.0	67/-	100.0	36.3/6	100.0	85/6	100.0	32 1/8	100.0	
1926	1.98	85.7	43.15	77.1	8.15	88.8	58.1/-	93.5	31.1/6	85.3	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	28 1/8	
1927	2.03	87.9	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14/-	89.7	24.4/-	66.4	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	78.8	85/-	99.5	26 3/4	
1928	2.11	91.3	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	26 1/8
1929	2.05	88.7	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14/-	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/6	68.8	85/-	99.5	24 1/8
1930	1.66	71.9	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	17 1/8
1931	1.34	58.0	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	13 1/2
1932	0.94	40.7	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	27.1	118/-	138.0	12 1/8
Jan. '31	1.61	69.7	32.25	57.6	6.63	72.2	45.7/6	73.1	14.-/6	38.5	116.8/-	44.4	60/6	82.9	51/6	76.9	12.18/6	35.7	85/-	99.5	12 1/8
Febr. "	1.66	71.9	33.80	60.4	6.21	67.6	45.1/6	72.6	13.5/6	36.4	117.-/6	44.7	58/6	80.3	50/7	75.5	12.10/-	34.6	85/-	99.5	12 1/8
Mrt. "	1.47	63.6	35.00	62.5	4.94	53.8	45.1/6	72.6	13.3/6	36.2	122.1/-	46.6	58/6	80.3	48/10	72.9	12.8/6	34.3	85/-	99.5	12 1/8
Apr. "	1.35	58.4	31.60	56.4	4.20	45.8	42.15/6	68.9	12.10/-	34.3	113.4/-	43.2	58/6	80.3	49/6	73.9	11.12/-	32.1	85/-	99.5	13 1/8
Mei "	1.26	54.5	30.85	55.1	4.07	44.4	39.6/6	63.4	11.10/6	31.6	104.17/-	40.0	58/6	80.3	48/-	71.6	10.13/6	29.5	85/-	99.5	12 1/8
Juni "	1.29	55.8	30.50	59.8	4.30	46.8	36.6/6	58.5	11.11/6	31.8	106.2/6	40.5	58/6	80.3	47/1	70.3	11.10/-	31.8	85/-	99.5	12.7
Juli "	1.32	57.1	37.75	67.4	4.40	47.9	34.14/-	55.9	12.15/6	35.1	112.5/6	42.9	58/6	80.3	48/9	72.8	12.11/-	34.7	85/-	99.5	13 1/8
Aug. "	1.30	56.3	36.00	64.3	4.98	54.2	32.15/-	52.8	11.19/6	32.9	114.19/6	43.9	58/6	80.3	47/9	71.3	11.14/6	32.4	85/-	99.5	12 1/8
Sept. "	1.27	55.0	32.25	57.6	5.77	62.9	30.3/6	48.6	11.4/-	31.1	111.16/-	42.7	55/6	76.0	46/7	69.5	10.19/-	30.3	91/3	106.8	13 1/8
Oct. "	1.24	53.7	26.25	46.9	6.27	68.4	28.2/6	45.3	10.9/6	28.8	101.1/6	38.6	46/-	63.0	44/8	66.7	10.7/6	28.7	106/3	124.3	13 1/8
Nov. "	1.17	50.6	24.75	44.2	7.07	77.0	27.19/6	45.1	11.5/-	30.9	102.-/6	39.0	44/6	61.0	43/6	64.9	10.15/6	29.6	110/9	129.5	14 1/8
Dec. "	1.18	51.1	21.40	38.2	5.32	58.0	27.6/6	44.2	10.16/-	29.6	98.17/6	37.8	41/6	56.8	43/3	64.6	10.2/6	28.6	112/6	143.3	14 1/8
Jan. '32	1.16	50.2	25.75	46.0	4.71	51.3	27.14/6	44.7	10.14/-	29.4	98.18/-	37.8	41/6	56.8	42/-	62.7	10.6/6	28.5	120/3	140.7	13 1/8
Febr. "	1.34	58.0	27.75	49.6	3.79	41.3	26.4/-	42.2	10.5/-	28.1	99.2/6	37.9	41/6	56.8	40/-	59.7	10.-/6	27.6	119/6	139.9	14
Mrt. "	0.98	42.4	23.65	42.2	3.42	37.3	24.18/-	40.1	9.9/-	25.9	96.6/-	36.8	44/-	60.3	40/-	59.7	9.11/-	26.4	114/-	133.5	13 1/8
Apr. "	0.99	42.9	19.60	35.0	2.77	30.2	23.8/-	37.7	8.16/6	24.2	84.15/6	32.4	45/-	61.6	37/6	56.0	9.2/-	25.2	110/3	129.0	13 1/8
Mei "	0.82	35.5	19.65	35.1	2.88	31.4	21.6/-	34.3	8.-/6	22.0	89.13/6	34.2	44/-	60.3	37/6	56.0	9.9/-	26.1	112/9	132.0	12 1/8
Juni "	1.11	48.1	24.25	43.3	3.08	33.5	20.12/6	33.2	7.5/-	19.9	84.9/-	32.3	44/-	60.3	37/6	56.0	8.13/-	23.9	113/6	132.7	12 1/8
Juli "	0.96	41.6	19.55	34.9	3.12	34.0	19.2/6	30.8	7.3/6	19.7	90.17/6	34.7	42/6	58.2	37/-	55.2	8.6/6	23.0	116/-	135.7	12 1/8
Aug. "	0.76	32.9	17.90	32.0	3.72	40.6	22.4/6	35.8	7.17/6	21.6	101.-/6	38.6	42/-	57.5	36/6	54.5	9.13/6	26.7	118/6	138.6	12 1/8
Sept. "	0.84	36.4	19.70	35.2	4.64	50.5	25.8/-	40.9	9.10/6	26.1	109.9/-	41.8	42/-	57.5	35/-	52.2	11.2/-	30.7	118/9	138.8	13
Oct. "	0.82	35.5	25.50	45.5	5.73	62.4	22.5/6	35.9	8.7/-	22.9	105.13/6	40.4	41/-	56.2	34/6	51.5	10.8/6	28.8	121/6	142.1	12 1/8
Nov. "	0.81	35.1	26.50	47.3	6.65	72.4	21.19/-	35.4	8.4/6	22.6	104.7/6	39.9	40/-	54.8	34/6	51.5	10.8/-	28.7	125/9	147.2	12 1/8
Dec. "	0.73	31.6	22.50	40.3	5.12	55.7	19.12/6	31.6	7.9/6	20.5	100.10/6	38.4	39/-	53.4	34/6	51.5	10.7/-	28.6	125/9	147.2	11 1/8
Jan. '33	0.73	31.6	21.75	38.8	4.27	46.7	19.17/-	32.0	7.8/-	20.3	100.1/6	38.1	40/6	55.5	34/6	51.5	9.19/-	27.5	122/8	143.5	11 1/8
Febr. "	0.65	28.1	20.60	36.8	4.35	47.4	20.3/-	32.5	7.7/-	20.2	104.7/6	39.9	43/-	58.9	34/-	50.7	9.15/-	27.0	120/5	140.8	11 1/8
Mrt. "	0.53	22.9	19.40	34.6	2.80	30.5	20.-/6	32.3	7.10/-	20.6	104.18/6	40.1	43/-	58.9	34.7	51.6	10.7/-	28.6	120/5	140.8	12 1/8
Apr. "	0.54	23.4	18.55	33.1	2.07	22.6	20.11/6	33.1	7.12/6	20.9	109.17/-	42.0	43/-	58.9	35/6	53.0	10.8/6	28.8	120/1	140.4	12 1/8
Mei "	0.52	22.5	21.80	38.9	2.49	27.1	23.6/6	37.6	8.6/-	22.9	128.17/6	49.2	41/6	56.8	36/6	54.5	10.13/-	29.4	123/6	144.4	13 1/8
Juni "	0.52	22.5	23.50	42.0	2.50	27.2	25.7/6	40.8	9.4/-	25.5	151.10/-	57.9	42/-	57.5	37/-	55.2	11.12/6	32.1	122/3	143.4	13 1/8
Juli "	0.55	23.8	18.50	33.0	2.60	28.3	25.16/-	41.6	9.2/-	25.0	148.1/6	56.5	41/6	56.8	35/-	52.2	12.1/-	33.3	123/10	144.9	12 1/8
Aug. "	0.63	27.3	18.90	33.8	3.57	38.9	24.5/-	39.1	8.4/6	22.6	145.3/-	55.4	41/-	56.2	35/-	52.2	11.7/-	31.4	125/10	147.2	12
Sept. "	0.66	28.6	18.40	32.9	3.91	42.6	22.16/6	36.8	7.16/-	21.4	140.17/6	53.8	39/6	54.1	34/6	51.5	10.18/6	30.2	130/11	153.1	11 1/8
2 Oct. "	0.65	28.1	18.50	33.0	3.95	43.6	22.14/6	36.6	7.14/6	21.2	142.9/6	54.4	38/6	52.7	35/-	52.2	10.16/-	29.9	133/5	156.0	11 1/8
9 "	0.66	28.6	18.50	33.0	4.40	47.9	22.2/6	35.6	7.12/-	20.9	143.12/-	54.8	38/6	52.7	35/-	52.2	10.14/6	29.6	133/1	155.7	11 1/8
16 "	0.71	30.7	19.50	34.8	4.90	53.4	22.6/6	36.0	7.17/-	21.6	147.-/6	56.1	40/-	54.8	34/-	50.7	10.18/6	30.2	128/6	150.3	11 1/8
23 "	0.70	30.3	19.50	34.8	5.10	55.6	21.9/-	34.6	7.8/6	20.4	146.13/6	56.0	40/-	54.8	34/-	50.7	10.5/6	28.4	129/2	151.1	12
30 "	0.70	30.3	19.50	34.8	5.05	55.0	21.11/6	34.7	7.14/6	21.2	146.8/6	55.9	39/6	54.1	34/-	50.7	10.9/6	29.0	131/2	153.5	11 1/8

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. Van 19 Sept. 1932 tot 24 Juli 1933 62/63

	BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN									
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/ Finland per standaard van 4.672 M ³ .	S T E E N E N		CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE A'dam gem. pr. Java-en Suma- trathec p. 1/2 K.G.		INDEXCIJFER				
	f	o/o	f	o/o	sh.	o/o	f	o/o	cts.	o/o	Sh.	o/o	f	o/o	cts.	o/o	Grond- stoffen	Kolo- niale pro- ducten		
1925	159.75	100	15.50	100	19.-	100	42/6	100	35.87	100.0	61.375	100.0	2/11.625	100.0	18.75	100.0	100.0	100.0		
1926	153.50	96.1	15.75	101.6	19.50	102.6														

rika welke de noteringen op de New-Yorksche termijmarkt zeer sterk deed stijgen. Deze stijging heeft de daling der twee voorafgaande weken geheel te niet gedaan, waardoor de slotnoteringen het volgende beeld te zien gaven: Dec. 1.33, Jan. 1.32, Mrt. 1.37 en Mei 1.42, dus ruim 20 punten hooger dan, het vorige slot, terwijl Spot Centr. 10 punten hooger waren met 3.30 d.c. De oorzaak van dezen ommekeer is de aankondiging van nieuwe maatregelen om de goederenprijzen te doen stijgen o.a. door verdere muntdepreciatie. De tendens voor den D.o.a. was dan ook flauw. Intusschen bleven raffineurs in hun afwachtende houding berusten, waardoor slechts weinig omging in ruwe suiker. 1.30 d.c. basis c. & fr. werd voor Cubasuiker betaald.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 37.000 tons, de versmeltingen 50.000 tons tegen 45.800 tons verleden jaar en de voorraden 222.000 tons tegen 169.000 tons.

De laatste Cuba statistiek is als volgt:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Productie (Raming).....	1.994.528	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	25.555	15.194	7.910
Totaal sedert 1/1	1.040.805	1.514.016	1.920.304
Verscheppingen	61.104	19.299	20.881
Voorraad	563.659	776.723	1.049.111

In Engeland herleefde de kooplust en konden flinke partijen tot iets aantrekkelijke prijzen geplaatst worden. De Londensche termijmarkt was prijshoudend zonder groote omzettingen. Het slot, luidde als volgt: Dec. Sh. 5/1½, Mrt. Sh. 5/4¼, Mei Sh. 5/6¼ en Aug. Sh. 5/9¼.

Volgens berichten uit Java zoude het met riet te beplanten areaal voor oogst 1935 voorloopig op ca. 20.000 H.A. gesteld worden. De opbrengst hiervan zoude ca. 300.000 tons bedragen tegen een geraamden tijdjarigen oogst van 1.388.000 tons en 500.000 tons voor 1934.

De verkoopen van de N.I.V.A.S. bedroegen deze week ca. 8000 tons.

Hier te lande verkeerde de markt in een doen. Nadat de noteringen op de Amsterdamsche termijmarkt op de vaste berichten uit New-York met ½ gestegen waren, bleef de geheele week practisch onveranderd.

KOFFIE.

Ook ditmaal valt over de stemming van het artikel niet anders te vermelden dan dat zij lusteloos bleef. De zaken, welke op aflading tot stand kwamen, waren van geringe beteekenis, niettegenstaande de kost- en vrachtaanbiedingen van Santos wederom 10 à 15 dollarcenten lager waren, hetgeen wegens de daling van den dollarkoers, in Nederlandsch geld omgerekend, belangrijk lager uitkomt dan een week geleden. Van Rio waren de afladingsoffertes vrijwel onveranderd.

Een telegram uit Rio meldt, dat de Braziliaansche Minister van Financiën officieel heeft verklaard, dat geen verandering zal worden gebracht in den wisselkoers of in de 15 shilling-tax en dat de bereikte resultaten aangeleiding zijn om de tot nu toe gevolgde koffiepolitiek streng te handhaven.

Verder werd in den loop der vorige week telegrafisch uit Rio bericht, dat het Braziliaansche Gouvernement besloten heeft om dubbel tarief te heffen op alle invoeren van Franschen oorsprong, terwijl deze invoeren slechts

met bijzondere machtiging worden toegestaan. Brazilië is tot dit besluit gekomen door de uitwerking van de maatregelen der Fransche Regeering op den invoer van Braziliaansche goederen, door welke maatregelen ook de invoer van koffie in Frankrijk wordt bemoeilijkt. Het besluit van Brazilië wordt niet toegepast op goederen, die reeds verscheept waren of waarvoor reeds gecontracteerd was vóór bekendmaking van dit decreet, terwijl Brazilië tevens mededeelt, dat zij het besluit onmiddellijk buiten werking zal stellen, zoodra de Fransche Regeering bovenbedoelde maatregelen herroept.

Uit de heden bekend gemaakte weekstatistiek van Brazilië is gebleken, dat in de vorige week van Santos naar Europa verscheept zijn 124.000 balen tegen 62.000 balen in de week daarvóór en naar de Vereenigde Staten 50.000 balen tegen 159.000 balen. Verscheept werden van Rio naar Europa 31.000 balen tegen 31.000 balen en naar de Vereenigde Staten 9000 balen tegen 36.000 balen. Als verkocht door Santos werden opgegeven naar Europa 111.000 balen tegen 75.000 balen en naar de Vereenigde Staten 85.000 balen tegen 137.000 balen.

Sedert 15 October werden geen opgaven omtrent de vernietigde hoeveelheid ontvangen.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn op het oogenblik, onder aftrek van het op ca. 15 dollarcenten geschatte voordeel van de bijlevering der bekende bonus van 10 %, voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheeping ongeveer \$ 9.25 à 9.45 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.30 à 9.65, terwijl zij voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheeping, bedragen \$ 7.95 à 8.05. Bij den dollarkoers van heden staan deze aanbiedingen gelijk met onderstaande prijzen in gouddollars:

Santos Superior	— \$ 6.05 à 6.20
" Prime	— „ 6.10 à 6.35
Rio 7	— „ 5.20 à 5.30

wat, in vergelijking met een week geleden, voor Santos 0.40 à 0.45 en voor Rio 0.30 goud-dollar per cwt. lager is.

De prijzen in de eerste hand in Nederlandsch-Indië zijn voor de ongewassen Robusta-soorten ¼ à ½ ct. hooger. Voor de gewassen soort, waarvoor in den laatsten tijd veel vraag van Amerika was, wordt zelfs 1 ct. hooger gevorderd dan een week geleden. Op het oogenblik zijn de prijzen aan te nemen op:

Palembang Robusta, November-verscheeping, 10¼ ct.; Benkoelen Robusta, November-verscheeping, 11 ct.; Mandehing Robusta, November-verscheeping, 12¼ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, November-verscheeping, 14¼ ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijmarkt trokken voor enkele maanden ½ ct. aan. Zij zijn thans voor November 10½, December 10½, Maart 10½, Mei 10¼, September 10¼ ct.

In loco was de afzet gering. De officieele noteringen bleven ongewijzigd 18 ct. voor Superior Santos en 17 ct. voor Robusta.

De slotnoteringen te New-York waren:

	Gemengd contract (basis Rio No. 7)			Santos contract (basis Santos No. 4)		
	Dec.	Mrt.	Mei Sept.	Dec.	Mrt.	Mei Sept.
30 October	\$ 5.82	5.90	5.96 6.08	8.20	8.24	8.26 8.48
23 October	„ 5.43	5.53	5.59 5.70	7.84	7.93	7.96 8.17
16 October	„ 5.30	5.42	5.52 5.68	7.65	7.77	7.81 8.08
9 October	„ 5.85	5.95	6.— 6.13	8.17	8.29	8.35 8.64

Rotterdam, 30 October 1933.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	22/28 Oct. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	22/28 Oct. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	74.440	1.336.922	1.211.019	994	23.685	7.800	1.360.607	1.218.819
Rogge	9.317	343.951	416.157	—	6.669	2.403	350.620	418.560
Boekweit	363	18.728	20.397	—	25	244	18.753	20.641
Maïs	28.941	873.932	1.113.318	1.373	172.543	277.234	1.046.475	1.390.552
Gerst	36.078	402.899	419.692	5.036	40.104	25.631	443.003	445.323
Haver	1.596	114.822	161.426	—	3.808	3.341	118.630	164.767
Lijnzaad	4.164	169.983	245.982	—	198.502	329.896	368.485	575.878
Lijnkoek	4.150	107.650	77.868	—	200	50	107.850	77.918
Tarwemeel	455	15.524	20.818	18	5.443	10.957	20.967	31.775
Andere meelsoorten	593	43.730	37.489	—	7.812	10.921	51.542	48.410